

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA RAČUNALNIŠTVO IN INFORMATIKO

Talita Kocjan Zager

**Vzpostavitev temeljev odprtokodne spletne aplikacija za
predstavitev podatkov javnega značaja o lobiranju v
Republiki Sloveniji**

DIPLOMSKO DELO

VISOKOŠOLSKI STROKOVNI ŠTUDIJSKI PROGRAM PRVE
STOPNJE RAČUNALNIŠTVO IN INFORMATIKA

Ljubljana, 2017

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA RAČUNALNIŠTVO IN INFORMATIKO

Talita Kocjan Zager

**Vzpostavitev temeljev odprtokodne spletne aplikacija za
predstavitev podatkov javnega značaja o lobiranju v
Republiki Sloveniji**

DIPLOMSKO DELO

VISOKOŠOLSKI STROKOVNI ŠTUDIJSKI PROGRAM PRVE
STOPNJE RAČUNALNIŠTVO IN INFORMATIKA

MENTOR: viš. pred. dr. Aljaž Zrnec

Ljubljana, 2017

To delo je ponujeno pod licenco *Creative Commons Priznanje avtorstva-Deljenje pod enakimi pogoji 2.5 Slovenija* (ali novejšo različico). To pomeni, da se tako besedilo, slike, grafi in druge sestavine dela, kot tudi rezultati diplomskega dela, lahko prosto distribuirajo, reproducirajo, uporabljajo, priobčujejo javnosti in predelujejo, pod pogojem, da se jasno in vidno navede avtorja in naslov tega dela in da se v primeru spremembe, preoblikovanja ali uporabe tega dela v svojem delu, lahko distribuira predelava le pod licenco, ki je enaka tej. Podrobnosti licence so dostopne na spletni strani <http://creativecommons.org/>. ali na Inštitutu za intelektualno lastnino, Streliška 1, 1000 Ljubljana.

Izvorna koda diplomskega dela, njeni rezultati in v ta namen razvita programska oprema, je ponujena pod licenco GNU General Public Licence, version 2. To pomeni, da se lahko prosto distribuira in/ali predeluje pod njenimi pogoji. Podrobnosti licence so dostopne na spletni strani <https://www.gnu.org/licenses/old-licenses/gpl-2.0.en.html>.

Fakulteta za računalništvo in informatiko izdaja naslednjo nalogo:

Vzpostavitev temeljev odprtokodne spletne aplikacija za predstavitev podatkov javnega značaja o lobiranju v Republiki Sloveniji

Tematika naloge:

Lobiranje je eno izmed neizbežnih dejstev demokracije in pomemben faktor procesov odločanja. Od decembra 2010 morajo po Zakonu o integriteti in preprečevanju korupcije lobiranci in lobisti Komisiji za preprečevanje korupcije – KPK-ju poročati o lobističnih stikih. KPK izvaja analizo teh podatkov in nadzor nad lobiranjem. Podatki o lobiranju v RS so podatki javnega značaja, do katerih lahko dostopa vsak državljan s prošnjo pri KPK-ju. Osrednji cilj diplomskega dela je vzpostavitev osnove za izgradnjo spletne aplikacije, ki bo digitalizirala vse prejete podatke javnega značaja o lobiranju v RS, po katerih bo možno brskati in jih filtrirati ter zainteresiranim ponuditi računalniško berljiv format celotne zbirke podatkov.

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Podpisana Talita Kocjan Zager, z vpisno številko 63090215, sem avtorica diplomskega dela z naslovom:

Odprtokodna spletna aplikacija podatkov javnega značaja o lobiranju v Republiki Sloveniji

IZJAVLJAM

1. da sem diplomsko delo izdelala samostojno pod mentorstvom viš. pred. dr. Aljaža Zrneca;
2. da je tiskana oblika pisnega zaključnega dela študija istovetna elektronski obliki pisnega zaključnega dela študija;
3. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v pisnem zaključnem delu študija in jih v pisnem zaključnem delu študija jasno označila;
4. da sem pri pripravi pisnega zaključnega dela študija ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
5. soglašam, da se elektronska oblika pisnega zaključnega dela študija uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
6. da na UL neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve avtorskega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja pisnega zaključnega dela študija na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija UL;
7. da dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v pisnem zaključnem delu študija in tej izjavi, skupaj z objavo pisnega zaključnega dela študija.

V Ljubljani, dne 8. februar 2017

Podpis študentke:

ZAHVALA

Viš. pred. dr. Aljažu Zrncu za usmeritve, odprtost do mojih idej in potrpljenje.

Roku za svetovanje, predloge, pomoč in vzpodbude.

Ožji in širši družini, ker mi je omogočila študij, me vzpodbujala in v vseh pogledih stala ob strani.

Kazalo

Povzetek

Abstract

Poglavje 1	Uvod	1
1.1	Ideja projekta	1
1.2	Cilji diplomskega dela	1
1.3	Efektivna transparentnost	2
1.4	Namen in cilji razvoja spletne aplikacije	2
Poglavje 2	Lobiranje v Republiki Sloveniji	5
2.1	Lobiranje v demokratični družbi.....	5
2.2	Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije (ZIntPK)	6
2.3	Uveljavljanje zakona.....	7
2.4	Poklic lobista, stanovska združenja in samoregulacija	8
2.5	Civilna družba, novinarji in lobiranje ter javni nadzor le-tega	8
2.6	Pristojnosti KPK-ja in njeno delo	8
2.6.1	Nadzor nad lobiranjem in sankcije	9
2.6.2	Uporaba informacijske podpore pri delu KPK-ja.....	9
2.6.3	Zbiranje podatkov o lobističnih stikih, vpis in izpis iz registra ter sprememba podatkov v registru	9
2.6.4	Pristopi k zagotavljanju transparentnosti podatkov javnega značaja o lobiranju v RS in njihova neefektivnost.....	10
2.6.5	Priporočila	13
2.7	Lobistični pojmi	14
2.7.1	Lobiranci.....	14
2.7.2	Lobisti	14

2.7.3	Interesne organizacije	15
2.7.4	Namen in cilj lobiranja.....	15
2.7.5	Poročanje lobirancev in lobistov KPK-ju	15
2.7.6	Klasifikacija zapisov lobističnih stikov lobirancev	15
Poglavje 3	Spletna aplikacija.....	17
3.1	Odprtokodna licenca, dostop do izvirne kode in do spletne aplikacije	17
3.2	Vhodni podatki spletne aplikacije	17
3.2.1	Obrazci beleženja podatkov o lobističnih stikih	18
3.2.2	Digitalizacija podatkov	19
3.3	Načrtovanje in obrazložitev podatkovnega modela	19
3.3.1	Pristop k načrtovanju	19
3.3.2	Odsotnost osebnih identifikatorjev	20
3.3.3	Logični model	20
3.3.4	Fizične osebe.....	24
3.3.5	Pravne osebe lobiranja	25
3.3.5.1	Tabela, ki hrani pravno osebo lobiranja	25
3.3.5.2	Razmerje lobist in pravna oseba lobiranja.....	26
3.3.5.3	Število prisotnih lobistov in pravnih oseb lobiranja ob stiku	27
3.3.5.4	Cenzura neregistriranih lobistov.....	28
3.3.6	Lobirane pravne oseba	29
3.3.6.1	Tabela, ki hrani lobirano pravno osebo	29
3.3.6.2	Razmerje lobiranec in pravna oseba, ki je lobirana	30
3.3.6.3	Število prisotnih lobiranih oseb ob stiku	31
3.3.6.4	Nepopolni podatki o prisotnih lobiranih osebah ob stiku.....	32
3.3.7	Digitalizacija poročil.....	33
3.3.7.1	Letna poročila registriranih lobistov.....	33
3.3.8	Lobistični stik.....	34
3.3.8.1	Lobirančeva poročila o lobističnih stikih	36
3.3.9	Seznam šifrantov.....	36

3.3.10	Referencialna integriteta tujih ključev.....	37
3.3.10.1	Brisanje.....	37
3.3.10.2	Popravljanje oz. urejanje	43
3.4	Implementirane funkcionalnosti	43
3.4.1	Administrativni del.....	43
3.4.1.1	Vnašalne forme	43
3.4.1.2	Urejevalne forme.....	44
3.4.1.3	Brisanje.....	44
3.4.1.4	Pregled nad podatki	45
3.4.1.5	Osnovni statistični podatki	46
3.4.2	Uporabniški del	50
Poglavje 4	Tehnologije, orodja in pristopi k razvoju.....	51
4.1	Kronološki pristop k razvoju	51
4.1.1	Faza 1: pridobitev podatkov, zakonitost projekta.....	51
4.1.2	Faza 2: podatkovni model, mrežna struktura, programiranje.....	51
4.1.3	Faza 3: vnos podatkov v bazo	52
4.1.4	Faza 4: razširitev administrativnega in razvoj uporabniškega dela ter razvoj API-ja	52
4.1.5	Faza 4: Javna objava.....	52
4.2	Tehnologije in orodja razvoja	53
4.3	PHP PSR standardi	54
4.4	Symfony.....	54
4.4.1	Različica ogrodja uporabljena pri razvoju.....	54
4.4.2	Komponente Symfony	55
4.4.3	Ogrodje Symfony	55
4.4.4	Symfony distribucije	55
4.4.5	Paket programske opreme	55
4.4.6	MVC in Symfony2	56
4.4.7	ORM.....	57

4.5	Vagrant	57
Poglavje 5	Sklepne ugotovitve	61
Literatura		
Priloge		

Kazalo slik

Slika 3.1 Logični model podatkovne baze	22
Slika 3.2 Tabeli `person` in `citizenship`	24
Slika 3.3 Tabela `year` in vmesna tabela `lobbyists_years_registered`	25
Slika 3.4 Tabela `lobbying_legal_entity` s tabelama, ki hranita sedež organizacije.....	26
Slika 3.5 Tabela `lobbyist_job_status` z referencama na tabeli `person` in `lobbying_legal_entity`	26
Slika 3.6 Reference med ustreznim tipom stika in interesnimi organizacijami lobiranja	27
Slika 3.7 Referenca tabele `lobbying_legal_entity` na tabelo `person`	28
Slika 3.8 Tabela `lobbied_legal_entity`	29
Slika 3.9 Tabela `lobbied_person_job_position` in tabela `lobbied_person_job_status` z referencama na tabeli `person` in `lobbied_legal_entity`	30
Slika 3.10 Referenca med ustreznim tipom stika in lobiranim organom	31
Slika 3.11 Referenca tabele `lobbied_legal_entity` na tabelo `person`	32
Slika 3.12 Tabela `file` in njena šifranta	33
Slika 3.13 Vmesna tabela `lobbyists_annual_report_files`	34
Slika 3.14 Tabela `contact` in njeni šifranti	35
Slika 3.15 Tabela `forbidden_act_by_lobbyist`	35
Slika 3.16 Referenca med tipom stika in digitaliziranim poročilom.....	36
Slika 3.17 Entitetno-relacijski model z referencialnimi integritetami.....	40
Slika 3.18 Trije grafi s statistični podatki glede na leto	47
Slika 3.19 Tabeli s splošnimi podatki o številu dogodkov za neko leto.....	48
Slika 3.20 Število vseh lobističnih stikov po določbah ZIntPK-ja in število vseh prijav nedovoljenih oz. nezakonitih poskusov lobiranja, glede na lobirano pravno osebo prikazani???	49

Slika 3.21 Število vseh zakonitih lobističnih stikov in izjem po določbah ZIntPK-ja, glede na lobirano pravno osebo	49
Slika 3.22 Številom vseh prisotnih funkcionarjev in javnih uslužbencev ob zakonitih lobističnih stikih in izjemah lobističnih stikov po določbah ZIntPK-ja.....	50

Kazalo tabel

Tabela 3.1 Seznam šifrantov	37
-----------------------------------	----

Seznam uporabljenih kratic

kratica	angleško	slovensko
MVP	minimum viable product	minimalno sprejemljiv produkt
API	application programming interface	programski vmesnik aplikacije
VCS	version control systems	sistem za verzijoniranje
ORM	object-relational mapping	objektno-relacijsko preslikovanje
MVC	model-view-controller	model pogled kontroler
LEMP	Linux, Nginx, MySQL, Perl/PHP/Python	Linux, Nginx, MySQL, Perl/PHP/Python
PHP	Hypertext Preprocessor	skriptni jezik
HTTP	Hypertext Transfer Protocol	protokol za prenos hiperbesedila
HTML	HyperText Markup Language	jezik za označevanje hiperbesedila
CSS	Cascading Style Sheets	kaskadni stili
PSR	PHP standards recommendation	priporočila PHP standardov
IDE	Integrated development environment	integrirano razvojno okolje

Povzetek

Naslov: Odprtokodna spletna aplikacija podatkov javnega značaja o lobiranju v Republiki Sloveniji

Lobiranje je neizbežno dejstvo demokracije in pomemben faktor procesov odločanja. Od decembra 2010 je lobiranje v Republiki Sloveniji zakonsko regulirano z Zakonom o integriteti in preprečevanju korupcije (ZIntPK). Komisiji za preprečevanje korupcije (KPK.ju) pa je predana skrb za uveljavljanje zakonskih določb in nadzora nad lobiranjem. Regulacija je uvedla register poklicnih lobistov, zavezancem, lobirancem in lobistom pa dodelila dolžnost poročanja KPK-ju o lobističnih stikih. KPK si pri svojem delu (še) ne pomaga z informacijskimi tehnologijami, zagotavljanje transparentnosti dejavnosti lobiranja v RS pa ji tudi na ta račun ne uspeva najbolje. Pristopi, ki jih trenutno uporablja za zagotavljanje transparentnosti niso učinkoviti, do smiselnih zaključkov pa je težko priti. Podatki o lobiranju v RS so predmet Zakona o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ), kar pomeni, da lahko do njih dostopa vsak državljan preko zahtevka pri KPK-ju. Cilj dolgoročnega razvoja spletne aplikacije je (med drugim) splošni javnosti, zainteresiranim skupinam in novinarjem omogočiti vpogled v podatke javnega značaja o lobiranju v RS po principu učinkovite transparentnosti in s tem dvigniti stopnjo transparentnosti dejavnosti lobiranja v RS.

Ključne besede: Komisija za preprečevanje korupcije, KPK, Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije, lobiranje, lobiranec, lobist, transparentnost, učinkovita transparentnost, spletna aplikacija, Symfony, PHP

Abstract

Title: Open source web application of public information data about lobbying in the Republic of Slovenia

Lobbying is an inevitable fact of democracy and important factor of decision-making process. Since December 2010, lobbying in Republic of Slovenia is legally regulated in The Integrity and prevention of corruption act (ZIntPK). The monitoring of lobbying and the responsibility for the enforcement of legal provisions was assigned to the Commission for the prevention of corruption CPC (hereinafter referred to as Commission). With the regulation, a register of lobbyists was introduced and a duty assigned to lobbyists and to lobbied people to report every lobbying contact to the Commission. The Commission does not (yet) use information technologies, and is thus not very successful in the efforts to ensure transparency of lobbying activities in the RS. Since approaches used by the Commission to ensure transparency are ineffective it is not easy to obtain sensible conclusions. The lobbying data in RS falls under the Access to Public Information Act (ZDIJZ), which means that every citizen has the right to access them through a claim made to the Commission. The long-term aim of the web application is (among other things) to provide general public, interested parties and journalists an insight into public information data about lobbying in RS according to the principle of effective transparency. In addition, the aim is to raise the transparency level of lobbying activities in the RS.

Keywords: Commission for the prevention of corruption, KPK, Integrity and Corruption Prevention Act, lobbying, lobbyist, lobbied person, transparency, effective transparency, web application, Symfony, PHP

Poglavje 1 Uvod

Poglavje razloži cilje diplomskega dela, obrazloži pojem efektivne transparentnosti in navede namen in cilje razvoja spletne aplikacije, kot vsebinskega jedra tega diplomskega dela.

1.1 Ideja projekta

Ideja za razvoj »Odprtokodne spletne aplikacije podatkov javnega značaja o lobiranju v Republiki Sloveniji« prihaja iz Piratske stranke Slovenije. Namen tega diplomskega dela je bil razviti temeljni del aplikacije, na katerem se bo kasneje aplikacijo razvilo do konca. Glavno vodilo je bilo razviti administrativni del sistema, ki omogoča vnos glavnega dela podatkov v bazo in njihovo osnovno statistično obdelavo. Spletna aplikacija je živ projekt, ki se bo v prihodnosti podatkovno dopolnjeval in nadgrajeval ter tako presegel okvir tega diplomskega dela.

Za podatke javnega značaja o lobiranju v RS, ki jih obravnava to diplomsko delo, je bila Komisiji za preprečevanje korupcije (KPK) v imenu Piratske stranke poslana prošnja, da jih zbere in izroči. Do sedaj prejeti podatki so bili uporabljeni za izvedno analize transparentnosti lobiranja v RS in pri načrtovanju podatkovne baze potrebne za izvedbo spletne aplikacije. To diplomsko delo ni osredotočeno na konkretne podatke o lobiranju, temveč na razvoj funkcionalnosti za splošni pregled samega lobiranja, transparentnosti in nadzora nad lobiranjem ter načrtovanje aplikacije, njeno izvedbo in uporabljena orodja. Konkretni podatki o lobiranju bodo objavljeni z javno objavo spletne aplikacije, ko bo le-ta razvita v svoji popolnosti.

1.2 Cilji diplomskega dela

Poglavje 2 tega diplomskega dela, ki govori o lobiranju v RS, pojasnjuje cilje, ki so:

- v dejavnost še ne vključene interesne skupine in splošno javnost izobraziti o tem, kaj lobiranje sploh je, z namenom destigmatizacije lobiranja in ozaveščanja, zakaj je sodelovanje v lobistični dejavnosti pomembno,
- v dejavnost še ne vključene interesne skupine in splošno javnost seznaniti z lobističnim dogajanjem v RS,

- v dejavnost še ne vključene interesne skupine in splošno javnost spodbuditi k njihovi vključitvi v dejavnost,
- potegniti ločnico med zakonitim lobiranjem na eni strani in zlorabo lobiranja za zasebne interese ter korupcijo na drugi, in
- spodbuditi odprtje javne razprave na temo etičnega in efektivno transparentnega lobiranja ter korupcijskih tveganj te dejavnosti.

Preostanek besedila, Poglavje 3 in Poglavje 4, je posvečen razvoju spletne aplikacije. Poglavji podrobno obrazložita podatkovni model, vhodne podatke, izbrano licenco, izgled in funkcionalnosti spletne aplikacije, tehnične vidike razvoja, uporabljene tehnologije in orodja...

1.3 Efektivna transparentnost

Pojem transparentnosti v kontekstu demokratične družbe, države in politike ni nikjer definiran in si ga vsak razlaga drugače. Živimo v državi, v kateri si vlada prizadeva za transparentno delovanje javnega sektorja, vendar sama razpoložljivost podatkov še ne pomeni transparentnosti. Ko so informacije razpoložljive, a težko dostopne, razpršene, neurejene, nepravilno formatirane, v zaprtih ali neuporabnih formatih, je nesmiselno govoriti o transparentnosti, govorimo lahko kvečjemu o ustvarjanju netransparentnosti, kar otežuje zunanjo presojo in olajša opravičevanje sprejetih odločitev. Tako podane informacije namreč ne omogočajo argumentirane razprave o zadevah javnega pomena, povečujejo tveganje za slabo upravljanje, zlorabo oblasti, sistemsko korupcijo, nepošteno konkurenco, klientelizem [2] itd. Trdimo lahko, da je tako podajanje informacij v osnovi netransparentno. Le ko so informacije podane na način, ki omogoča jasen, razumljiv in učinkovit vpogled v procese odločanj, lahko govorimo o transparentnosti, o efektivni transparentnosti.

1.4 Namen in cilji razvoja spletne aplikacije

Kot bo razvidno iz Poglavje 2, KPK pri zagotavljanju transparentnosti podatkov javnega značaja o lobiranju v RS ne opravlja najboljšega dela. Namen razvoja spletne aplikacije je digitalizacija podatkov javnega značaja o lobiranju v RS in njihova razumljiva in jasna predstavitev, kar naj bi splošni javnosti in drugim zainteresiranim skupinam, že vključenim in še ne vključenim v proces lobiranja, omogočilo dostop do podatkov javnega značaja o lobiranju v RS po principu efektivne transparentnosti.

Cilji javne dostopnosti in predstavitve podatkov javnega značaja o lobiranju v RS s spletno aplikacijo so poleg zgornjih petih alinej iz podpoglavja 1.2 še:

- dvigniti stopnjo transparentnosti dejavnosti lobiranja v RS,
- interesnim skupinam in splošni javnosti omogočiti identifikacijo področij, kjer je njihovo lobiranje najbolj potrebno,
- novinarjem omogočiti dostop do podatkov javnega značaja o lobiranju v RS in platformo za njihovo nadaljnjo obdelavo z namenom spodbujanja raziskav o povezavah med lobiranjem in sprejetimi političnimi in/ali poslovnimi odločitvami,
- civilni družbi, novinarjem, lobirancem in lobistom ponuditi sistem, ki bo omogočal transparentnejši dostop do podatkov javnega značaja o lobističnih stikih v RS z namenom, spodbujanja izvajanja javnega nadzora nad lobiranjem - transparentnejši od tega, ki ga omogoča predstavitev podatkov javnega značaja o lobističnih stikih v okviru »Projekta transparentnosti« KPK-ja, in
- zainteresiranim podati računalniško berljiv format podatkov o lobiranju v RS - razvoj API-ja.

Poglavje 2 Lobiranje v Republiki Sloveniji

Poglavje obsega predstavitev lobiranja in njegove vloge v demokratični družbi, obrazložitev potrebe po širši zakonski regulaciji, ne le po omejevanju lobiranja, predstavitev zakonske regulacije lobiranja v RS, njen namen in pomembnost spoštovanja regulacije. Sledi razmislek o uveljavljanju zakona v šestih letih po sprejetju, o razvitosti poklica lobista, izvajanju samoregulacije lobiranja in javnega nadzora nad lobiranjem, vpogled v delo KPK-ja pri zagotavljanju nadzora nad lobiranjem in pri zagotavljanju transparentnosti podatkov o lobiranju, podroben opis informacijskih tehnologij, ki jih KPK (neučinkovito) uporablja za zagotavljanje transparentnosti lobiranja v RS in njihovo (ne)efektivnost. S tem vzpostavi ozadje za razumevanja namenov in ciljev tega diplomskega dela in spremljajoče spletne aplikacije, ki so že bili predstavljeni v Poglavje 1.

2.1 Lobiranje v demokratični družbi

Lobiranje je med civilno družbo v RS stigmatizirana dejavnost z zelo negativno konotacijo, saj se jo močno povezuje s korupcijo. Kadar se lobiranje izvaja v skladu z zakonom, gre za legitimno dejavnost in pomembno sestavino demokratičnega procesa, ki jo lahko v nasprotju s splošnim prepričanjem uporablja tudi civilna družba. Gre tudi za instrument, ki ga ščiti Ustava Republike Slovenije [3, 4, 5]. Le zakonsko omejevanje lobiranja, bi nasprotovalo svobodi izražanja (39. čl.), pravici do zbiranja in združevanja (42. čl.), pravici do udeležbe pri upravljanju javnih zadev (44. čl.), pravici do peticije in drugih pobud splošnega pomena (45. čl.) ter sindikalni svobodi (76. čl.) [1]. Izvedeno z visoko stopnjo integritete in transparentnosti lobiranje predstavlja zakonito orodje civilne družbe in interesnih organizacij, da se lahko vplivno vključujejo v postopke odločanja javnega sektorja na državni in lokalni ravni [1]. Z lobiranjem je moč izboljšati politike oz. odločitve javnega sektorja, vendar le, če je vplivanje različnih interesnih organizacij uravnoteženo, odločitve pa so sprejete v javnem interesu [6]. Civilna družba se mora torej zavedati, da je pri lobiranju poleg vloge ostalih interesnih organizacij zelo pomembna njena aktivna participacija, saj lahko oblikovalcem politik nudi širok spekter strokovnih mnenj in argumentov o kompleksnih vsebinah. Le tako so lahko sprejete odločitve resnično v javnem interesu.

2.2 Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije (ZIntPK)

Netransparentno in neregulirano lobiranje je prikrito lobiranje, ko ima le peščica ljudi dostop do odločevalcev, ostali pa so izločeni iz procesa odločanja; ko korporacije z velikimi finančnimi sredstvi razvijajo partnerstva z zakonodajalci ter tako neprimerno in nepravilno vplivajo na politike in politiko države; ko odločitve niso sprejete v javnem interesu ampak pristransko; ko so v proces vključene tudi že samo ponudbe ali obljube o nedovoljeni koristi; ko so dejansko sprejeta darila in podkupnine. Vse to kliče pa zakonski regulaciji lobiranja [1].

Lobiranje v RS ureja Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije [7] (dalje ZIntPK), ki je stopil v veljavo 5. junija 2010, dan po objavi v uradnem listu (Uradni list RS, št. 45/2010). Zakon pokriva več področij. Zakonske določbe VIII. poglavja od 56. do 74. člena, ki zadevajo lobiranje, so stopile v veljavo šele s 5. decembrom 2010 [3]. Lobiranje zadevajo še 4. člen (od 14. do 17. alineje) in kazenske določbe zakona. Zakon je bil leta 2011 dopolnjen z dvema novelama o spremembah in dopolnitvah: ZIntPK-A [8] in ZIntPK-B [9]. Druga novela je med drugim posegla tudi na področje lobiranja, s čimer so se pogoji za regulacijo in nadzor dejavnosti lobiranja ustrezneje definirali [10]. Strateški cilji zakonodajalca ob pisanju zakona, zabeleženi v 1. členu, so bili: krepitev delovanja pravne države, krepitev integritete in transparentnosti, preprečevanje korupcije ter preprečevanje in odpravljanje nasprotja interesov.

Dejavnost lobiranja ni celovito urejena. ZIntPK določa le pogoje in nadzor lobiranja [11]. Regulacija dejavnosti lobiranja prinaša transparentnost vpliva interesov na formalne centre odločanja v javnem sektorju, enakopravnejši dostop posameznikov in interesnih skupin do odločevalcev v javnem sektorju ter strokovnost in argumente javnega interesa [12], s čimer zagotavlja širši vidik demokracije. Poleg tega zmanjšuje korupcijska tveganja, odločitve pa so sprejemane v javnem interesu [4]. Regulacija predaja nadzor nad lobiranjem ter sankcioniranje nezakonitega lobiranja KPK-ja. Regulacija lobiranja naj ne bi pomenila večje birokratizacije javnega sektorja ali njegovega zapiranja pred javnostjo [12]. Ureditev lobiranja je (z registrom poklicnih lobistov in s poročanjem o nejavnih stikih in javno dostopnostjo poročil o le-teh) v svojem bistvu usmerjena v doseganje transparentnosti nejavnih a legitimnih vplivov interesnih organizacij na odločitve javnega sektorja v zadevah javnega pomena. Transparentnost prinaša tudi možnost javnega nadzora, kar daje možnost še večjega nadzora, ki je nujno potreben za demokratičen in enakopraven proces odločanja. Transparentnost podatkov javnega značaja o lobiranju omogoča namreč splošni javnosti, novinarjem, lobistom in lobirancem, da lahko KPK obvestijo o lobističnih stikih, o katerih so seznanjeni, pa o njih ni javno dostopnih poročil, iz česar se da utemeljeno sklepati, da je zavezanec kršil določbe ZIntPK o dolžnosti poročanja [6]. Prav tako se da razbrati, ali močno lobirana oseba daje prednost le določeni strani zasebnih

interesov. KPK želi s transparentnostjo lobirance zavarovati pred morebitnimi sumljivimi pritiski, vsiljevanji, nadlegovanji in poskusi podkupovanja [13].

Regulacija lobiranja v RS je dokaj mlada in predstavlja dober začetek. V primerjavi z drugimi evropskimi državama je pri nas lobiranje razmeroma dobro urejeno. Problematično je počasno uveljavljanje zakona. Prav tako zakon v celoti ne ščiti niti države niti državljanov pred vplivi nedovoljenega lobiranja [1] in ne ureja primerov posrednega lobiranja. Tudi pri delovanju in izvrševanju pristojnosti KPK-ja so se pokazale nekatere pomanjkljivosti sedanje zakonske ureditve.

Spoštovanje regulacije lobiranja funkcionarjev in javnih uslužbencev z visoko stopnjo integritete, ki imajo navsezadnje dolžnost in zavezo delovati zakonito ter v javnem interesu, vodi v kakovostnejše delo javnih oblasti, kar sčasoma vodi h krepitvi integritete javnega sektorja in krepitvi zaupanja v državo [4]. Le ob spoštovanju regulacije lobiranja lahko pričakujemo manj nezakonitih, neetičnih in koruptivnih ravnanj, manj navzkrižja interesov; ob doslednem spoštovanju regulacije bo torej tudi tveganje manjše.

2.3 Uveljavljanje zakona

V šestih letih, odkar se zakon izvaja, njegove odločbe še niso začele, kakor bi morale. Število prijavljenih lobističnih stikov se iz leta v leto povečuje, vendar je še vedno razmeroma nizko in nezadovoljivo, saj ne odraža realnega števila lobističnih stikov [4]. Možnosti nadzora so omejene, sivo polje nenadzorovanega lobiranja izven zabeleženih in poročanih lobističnih stikov pa veliko [4]. KPK ocenjuje, da je poznavanje ureditve področja lobiranja med lobiranci še vedno slabo, zato o lobističnih stikih in o prepovedanih ravnanjih lobistov poročajo redko. Lobiranci nekaterih stikov, ki sicer imajo vse znake lobističnega stika, ne dojemajo kot lobiranje in o njih zato tudi ne poročajo. Poročil iz nekaterih organov, predvsem iz lokalnih skupnosti, še vedno skorajda ni, kar na lokalni ravni kaže predvsem na izjemno nizko raven poznavanja oz. spoštovanja ali celo ignoranco glede zakonskih določb o lobiranju in ne na odsotnost lobističnih stikov. KPK prav tako zaznava, da lobiranci težje priznajo, da so lobirani, ker domnevajo, da bodo zaradi tega deležni negativne publicitete, pogosto pa tudi lobiranci menijo, da obveznost poročanja o lobističnih stikih pomeni ovajanje [4, 14, 15, 16]. Zaradi zapletene narave dejavnosti lobiranja je praktično nemogoče določiti, kdo so najbolj dejavni »lobisti v senci« (lobiranje skrito pred očmi javnosti) in kdo ima močan prikrit vpliv na politične procese odločanja [1]. Spremembe so prepočasne. KPK izobražuje in osvešča lobirance, da bi to področje bolje razumeli in pri lobističnih stikih ravnali v skladu z zakonom [4].

2.4 Poklic lobista, stanovska združenja in samoregulacija

Majhno število poročil o lobističnih stikih z registriranimi poklicnimi lobisti kaže na to, da je v Sloveniji poklic lobiranja precej slabo razvit. Število registriranih poklicnih lobistov se giblje okoli 60, dejansko število aktivnih poklicnih lobistov na letnem nivoju pa je precej manjše.

S 57. členom ZIntPK-ja je bil registriranim poklicnim lobistom omogočen pravni okvir za ustanovitev združenja lobistov ter sprejetje etičnega kodeksa in kodeksa ravnanja, ki omogočata vzpostavitev samoregulacije združenja pri izvajanju dejavnosti lobiranja. Slovensko združenje lobistov, ustanovljeno leta 2010, ima približno 20 članov (november 2014), kar je glede na stigmatizacijo dejavnosti lobiranja in samega združenja razumljivo. Združenje še deluje, a je razmeroma pasivno in nedejavno v javnosti [1].

Poklicni lobisti bi morali biti dejavnejši, da bi dvignili ugled poklica in pomagali pri destigmatizaciji dejavnosti [1]. Preprečevati bi morali nelojalno konkurenco, prijavljati nezakonito lobiranje in s tem pomagati zmanjševati sivo cono lobiranja in prevzeti odgovornost za razvoj poklicne etike in ozaveščanje, saj najbolje poznajo svoj poklic [12].

Samoregulacija lobiranja s spodbudami v smeri odgovornega in etičnega lobiranja, ki bi teoretično lahko zapolnila nekatere vrzeli v trenutni zakonski ureditvi, in ki bi nudila večjo transparentnost in nadzor nad nedovoljenim lobiranjem, je po šestih letih od uveljavitve zakona nerazvita in nepoznana [1]. Poleg poklicnih lobistov Slovenskega združenja lobistov bi se morali samoregulirati tudi ostali poklicni in nepoklicni lobisti.

2.5 Civilna družba, novinarji in lobiranje ter javni nadzor le-tega

Po šestih letih od uveljavitve zakona in prizadevanj KPK-ja z ozaveščanjem, je civilna družba še vedno premalo ozaveščena o samem lobiranju kot legitimni sestavini demokratičnega procesa in o možnostih lobiranja. V medijih se ta tematika ne pojavlja pogosto. Pobud nadzora iz medijske sfere in splošne javnosti je malo. Civilna družba in novinarji tako tudi ne igrajo vloge dobrega civilnega nadzornika lobiranja, vloge torej, ki (naj bi) jo transparentnost lobiranja omogoča (omogočala).

2.6 Pristojnosti KPK-ja in njeno delo

KPK izobražuje in ozavešča o področju lobiranja, vodi register lobistov, izdaja odločbe o vpisu in izbrisu iz registra in skrbi za transparentnost lobiranja. Poleg tega je KPK-ju dodeljen nadzor nad lobiranjem ter sankcioniranje nezakonitega lobiranja.

2.6.1 Nadzor nad lobiranjem in sankcije

Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije v svojem prvem členu predaja KPK-ju nadzor nad lobiranjem, vendar KPK nima resnih kapacitet za nadzorovanje in posledično sankcioniranje nezakonitega lobiranja. KPK je na dan 31. 12. 2015 zaposlovala 35 uslužbencev [73], kar je premalo, da bi lahko zadovoljivo (kaj šele odlično) opravljala svoje delo. Za lobiranje je za polni delavni čas zadolžena le ena uslužbenka - pooblaščenka za lobiranje, ki je del Službe za nadzor in preiskave, zadolžene (med drugim) za ugotavljanje in preiskovanje primerov sumov kršitev določb ZIntPK-ja o lobiranju. To za kvalitetno izvajanje vseh pristojnosti premalo [6, 14, 15].

KPK izvaja preiskave in nadzor nad spoštovanjem zakonskih določb in vodi prekrškovne postopke v primeru kršitev. Kršitve se po zakonu kaznujejo z globami in upravnimi ukrepi. Med upravne ukrepe se šteje preiskave in sankcije za kršitve zakonskih določb v zvezi s pogoji in omejitvami glede lobiranja, glede registracije, glede poročanja in glede odnosov do lobistov in lobirancev [1]. Sankcije so lahko pisni opomin, prepoved nadaljnjega lobiranja v določeni zadevi, prepoved lobiranja za določen čas, ki ne sme biti krajši od 3 mesecev in ne daljši od 24 mesecev, ali izbris iz registra [7].

2.6.2 Uporaba informacijske podpore pri delu KPK-ja

Pri nadzoru lobiranja in za zagotavljanje transparentnosti bi si KPK lahko pomagala z uporabo informacijske podpore. Ker pa je ta (še) močno pomanjkljiva, KPK praktično ne izkorišča informacijskih tehnologij, ki bi lahko povečale učinkovitost nadzora in preverjanje lobiranja ter transparentnost lobistične dejavnosti v RS [1]. V letnih poročilih KPK-ja za leto 2013, 2014 in 2015 je moč zaslediti, da ima Služba za analitiko in informacijsko varnost Komisije za preprečevanje korupcije v načrtu razvoj sistema e-poročanja in analitike prijav o lobističnih stikih. Ker ima Služba za analitiko in informacijsko varnost veliko pristojnosti in načrtov, zaposluje pa le dva uslužbenca (maj 2015), ni moč pričakovati, da bo sistem razvit v kratkem [14].

2.6.3 Zbiranje podatkov o lobističnih stikih, vpis in izpis iz registra ter sprememba podatkov v registru

Za opravila, kot so poročanje o lobističnih stikih, vpis in izpis iz registra ter sprememba podatkov v registru, se uporabljajo pisni obrazci oz. napolnjljive (angl. fillable) PDF forme (.pdf datoteka) dostopne s spletne strani KPK-ja [17], ki so torej bistveni del upravne tehnične podpore registracije in pregleda nad lobiranjem. Obrazci za beleženje lobističnih stikov so se tekom let zbiranja podatkov spreminjali oz. dopolnjevali, zavezanci pa pri beleženju svojih

obveznosti niso dosledno uporabljali zadnjih verzij le-teh. KPK navaja, da njihova uporaba sploh ni obvezna [17], kar otežuje administriranje in analizo na ta način prijavljenih lobističnih stikov. Posledica tega je, da so isti tipi podatkov iz nekega časovnega obdobja prijavljeni na različnih obrazcih in posledično so zanje zabeleženi nekoliko različni podatki.

2.6.4 Pristopi k zagotavljanju transparentnosti podatkov javnega značaja o lobiranju v RS in njihova neefektivnost

Z namenom zagotavljanja transparentnosti podatkov javnega značaja o lobiranju, je KPK z uveljavitvijo ZIntPK-ja na svoji spletni strani začela voditi javno dostopen register lobistov [18], v katerem so zabeleženi poklicni lobisti, ki storitve lobiranja ponujajo na prostem trgu, in s katerim želi KPK pripomoči k preprečevanju nezakonitega poseganja na področje dela ali omejevanje zakonskih pravic registriranih lobistov [12]. Register vsebuje le imena poklicnih lobistov, področja, na katerih naj bi lobirali, in nekaj njihovih osebnih podatkov ter tako ne ponuja zadostnega vpogleda in transparentnosti v dejavnosti posameznih poklicnih lobistov [1].

KPK je prav tako z namenom zagotavljanja transparentnosti leta 2011 z vzpostavitvijo preventivne dejavnosti zasnovala »Projekt transparentnost« [2], namenjen splošni javnosti, medijem, stroki in različnim nadzornim organom, preko katerega naj bi med drugim javnosti omogočila dostop do redno ažuriranih podatkov o lobističnih stikih in ji s tem dala možnost javnega nadzora [6, 19]. Oblika podatkov, objavljenih v okviru projekta, se je tekom let spreminjala, saj je KPK z leti spreminjala način obravnave prejetih poročil o lobističnih stikih. Posledično so podatki objavljeni v nekonsistentni obliki, neprimerljivi in neprimerni za obdelavo. Od leta 2011 pa do 31. julija 2014 je KPK v okviru projekta objavljala seznam organov javnega sektorja, ki so poročali KPK-ju o lobističnih stikih. Podala je statistične podatke o tem, kolikokrat je organ KPK poročal o zakonitem lobiranjupo določbah ZIntPK-ja, o izjemah zakonitega lobiranja po določbah ZIntPK-ja ali o morebitni prepovedi lobiranja, in kolikokrat so bili lobirani funkcionarji ali javni uslužbenci. Ob tem je bilo spregledano, da je ob enem stiku lahko prisotnih več lobirancev funkcionarjev ali več lobirancev javnih uslužbencev ali več funkcionarjev in javnih uslužbencev hkrati. Leta 2011 in leta 2012 je eno poročilo pomenilo en lobistični stik. Po letu 2013 pa je KPK začela prijave stikov številčiti drugače, in sicer število prejetih prijav ni bilo več nujno enako številu lobističnih stikov, ampak je bilo število stikov odvisno od števila prisotnih lobirancev in lobistov. Natančnega opisa, kako točno to KPK počne, ni zabeleženega nikjer. Od 1. avgusta 2014 je KPK objavljala podatke v novem formatu – Excel tabeli (.xlsx datoteka), ki vsebuje veliko bolj podrobne informacije o lobističnih stikih, vendar gre za (strojno) izredno neberljiv format. V tabeli so objavljeni podatki stikov po določbah ZIntPK-ja, ni pa več morebitnih prepovedi lobiranja. Statističnih podatkov

ni več (podatki za leto 2014 so delno v stari delno v novi obliki). Zainteresirana oseba mora do njih priti sama z analizo Excel dokumenta.

Kljub javno dostopnemu registru lobistov in javno dostopnim podatkom (v nekonsistentni obliki) o lobističnih stikih, dostopnim preko »Projekta transparentnosti«, to ne omogoča zadostne transparentnosti lobiranja in premalo izkorišča informacijske tehnologije. Podatki so namreč objavljeni v neuporabnih formatih, v nekonsistentni obliki in so neprimerljivi.

Bistvo nadzora nad lobiranjem so poročila o lobističnih stikih. KPK jih ne objavlja javno, poročila le statistično povzema v svojih letnih poročilih (šele od 1. avgusta 2014 vsebino nekaterih poročil delno navaja v Excel tabeli, dostopni preko »Projekta transparentnosti«).

Pregled poročil za leta 2011 [6], 2012 [20], 2013 [21], 2014 [14] in 2015 [73], opravljen v okviru te diplomske naloge, je pokazal precejšnjo nekonsistentnost v obliki objavljenih podatkov. KPK vsako leto objavi rahlo drugačne podatke javnega značaja o lobističnih stikih in na popolnoma drugačen način, zato se večine izmed njih med seboj ne da primerjati in s tem prepričljivo ocenjevati uveljavljanja zakonskih določb o lobiranju. KPK je leta 2011 in 2012 posamezno poročilo obravnavala kot en lobistični stik, od leta 2013 naprej pa je takšno poročilo lahko pomenilo enega ali več stikov, odvisno od števila prisotnih lobirancev in lobistov. Tako je zavajajoča objava podatkov o trendu naraščanja količine stikov po določbah ZIntPK-ja. V enem grafu navesti, da je bilo leta 2011 na primer 100 prijav in torej 100 stikov po določbah ZIntPK-ja, leta 2013 pa na primer 400 stikov po določbah ZIntPK-ja, je zavajajoče, če ob tem ni navedeno dejstvo, da je bilo od tega na primer le 150 prijav vseh stikov. Tak pristop KPK-ja prikazuje nerealno in zavajajoče povečanje števila stikov po določbah ZIntPK-ja in prijav stikov ter posledično sklepanje, da se zakon uveljavlja bistveno hitreje kot v resnici. V letnem poročilu za leto 2013 KPK eksplicitno ne navaja, da je z letom 2013 spremenila način obravnave prijav lobističnih stikov in da ena prijava ne pomeni več nujno enega stika ampak lahko več, odvisno od števila prisotnih lobirancev in lobistov. Podatka, kako točno to KPK počne, ni zaslediti nikjer. KPK je v šestih letih večkrat spremenila obrazec beleženja podatkov o lobističnih stikih in tako na primer leta 2011 še ni beležila nekega podatka, ki ga je beležila šele od leta 2013 naprej. KPK pri pisanju poročila pod grafi in tabelami ne navaja točno, katere podatke le-te prikazujejo. V nekaterih grafih in tabelah se pojavljajo določene številke, za katere je na podlagi podanih podatkov nemogoče ugotoviti, kaj točno pomenijo. V poročilu za leto 2011 so v tabeli, ki navaja število poročanj o lobističnih stikih lobiranih organov celo navedena imena ministrstev, ki leta 2011 sploh še niso obstajala ali pa so že bila ukinjena, in poslanske skupine 6. namesto 5. državnega zbora. Poročilo za leto 2011 je bilo izdano leta 2013, pri čemer je KPK ob sestavljanju tabele naredila napake, ki jih ni opazila. V letnem poročilu 2011, ki je tudi najbolj skopo, navaja le, koliko ja bilo prijav stikov po določbah ZIntPK-ja. Podatek, koliko je

bilo prijav stikov, ki nimajo elementov lobiranja po ZIntPK-ju, in koliko je bilo skupnih poročanj o lobističnih stikih, najdemo šele v dokumentu, naslovljenem »Poročilo o delu na področju lobiranja za leto 2012« [22]. V letnih poročilih za leto 2013 in 2012 se pojavljajo številke za leto 2012 in 2011, ki v poročilih za ti dve leti sploh niso navedene. Podatka, koliko je bilo prijav lobirancev o nedovoljenih oz. nezakonitih poskusih lobiranja, ni za nobeno leto. Prav tako ni znano, v koliko prijavah lobističnih stikov je bilo zaznano nedovoljeno oz. nezakonito lobiranje. Navedeno le orisuje problematičnost letnih poročil za obdobje od leta 2011 do leta 2015. Nekonsistentnost oblike podatkov, neprimerljivost in neskladnost podatkov ni bila zaznana le med samimi podatki letnih poročil, ampak tudi med podatki letnih poročil in podatki javnega značaja o lobiranju, objavljenih v okviru »Projekta transparentnosti«. Letno poročilo 2012 na primer navaja, da je bilo tega leta 31 prijav zakonitega lobiranja po določbah ZIntPK-ja in 185 prijav izjem zakonitega lobiranja po določbah ZIntPK-ja, Projekt transparentnosti pa, da je bilo 187 prijav izjem zakonitega lobiranja in 39 prijav zakonitega lobiranja.

Na podlagi podrobne analize letnih poročil in podatkov javnega značaja o lobiranju v okviru »Projekta transparentnosti« je bilo ugotovljeno, da iz javno dostopnih podatkov javnega značaja o lobističnih stikih za posamezna leta ni moč jasno in zanesljivo razbrati, koliko stikov je bilo prijavljenih, koliko je bilo stikov po določbah ZIntPK-ja, in od tega, koliko je bilo zakonitih lobiranj in koliko izjem zakonitega lobiranja, koliko prijav stikov ni imelo znakov lobiranja, koliko prijav stikov je imelo znake nedovoljenega oz. nezakonitega lobiranja, koliko je bilo prijav nedovoljenega oz. nezakonitega lobiranja, kateri organi so poročali o stikih in kolikokrat.

Tako je bilo na podlagi analize ugotovljeno, da javnega nadzora nad objavljenimi podatki o lobiranju ni, napake niso zaznane, pritožb in pritiskov na KPK zaradi nepreglednosti in napak pa ni. Zdi se, da KPK pri zagotavljanje transparentnosti lobiranja ni uspešna, oz. se za to tudi ne trudi najbolj, oz. za to nima kapacitet ali kadra.

Razpoložljivost podatkov javnega značaja o lobiranju še ne pomeni transparentnosti. Trdimo lahko, da je opisano ravnanje KPK-ja v osnovi netransparentno. Učinkovitost objavljenih podatkov je skorajda nična. Sistem je nejasen in neučinkovit, saj mora posameznik vložiti veliko truda, da iz razpoložljivih podatkov potegne vsaj nekaj smiselnih zaključkov. Podatki so objavljeni v neuporabnih formatih, so nepregledni, nekonsistentni, neceloviti in neprimerljivi.

Do manjkajočih podatkov lahko zainteresirani pridejo z zahtevo po informacijah javnega značaja o lobiranju pri KPK-ju. Podatki o lobističnih stikih so namreč informacije javnega značaja, ki so predmet Zakona o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ) [23] in do katerih lahko dostopajo vsi državljani z zaprosilom pri KPK-ju. Na podlagi lastne izkušnje – podatki prejeti z več odločbami, isti podatki predani večkrat in ob tem drugače klasificirani,

manjkajoča poročila, dolgi odzivni časi, podatki prejeti delno v digitalni delno v pisni obliki, manjkajoče strani poročil, neskladnost prejetih podatkov s statističnimi podatki v letnih poročilih itd., pa lahko trdimo, da je brez dodatnih pojasnil KPK-ja in brez veliko truda (dela, ki bi ga morala opraviti KPK) zelo težko priti do pravih števil, ki po analizi letnih poročil ostanejo dvomljive.

Zaradi vsega naštetega, slabega uveljavljanja zakona in slabe izkoriščenosti informacijskih tehnologij, ostaja transparentnost na vseh ravneh postopkov odločanja, še vedno nezadostna tako pri pripravi kot sprejemanju predpisov na državni in lokalni ravni [1].

2.6.5 Priporočila

Trenutni pristop KPK-ja pri zagotavljanju transparentnosti je neefektiven. Zavzemamo se za učinkovito transparentnost, ki bo zagotavljala jasen, razumljiv in optimalen vpogled v podatke javnega značaja o lobističnih stikih. KPK bi morala na novo napisati poglavja, ki so v letnih poročilih posvečena lobiranju, v okviru »Projekta transparentnosti« za vsa pretekla leta, že objavljene podatke o lobiranju pa objaviti ponovno v enotni obliki in (računalniško) bolj berljivem formatu. Le tako bomo lahko govorili o resnični oz. učinkoviti transparentnosti na področju lobiranja v RS.

Transparency International Slovenia (TIS) [24] je novembra 2014 izdal podrobno poročilo o lobiranju v Sloveniji z naslovom »Lobiranje v Sloveniji: Poziv k transparentnosti in etičnemu lobiranju« [1], kjer navaja nekaj priporočil na temo uporabe informacijske tehnologije, katerim se pridružujemo. TIS priporoča, da bi morali vsi lobiranci poročati o vsakem lobističnem stiku v enotni in prilagojeni elektronski obliki, kar bi olajšalo administrativno delo poročanja samih lobirancev, preprečilo protizakonito lobiranje in omogočilo nadzor nad zunanjimi vplivi [1]. To bi KPK-ju omogočilo pridobivanje podatkov v strojno berljivi obliki, lažjo analizo, celovit pregled, ustvarjanje statistike in nadzor nad področjem lobiranja. TIS prav tako priporoča, da bi morali tako izvršna kot zakonodajna veja ustvariti celotno zakonodajno sled (sledljivost priprave predpisov in sodelujočih pri njihovi pripravi [6]), ki bi bila podprta z informacijsko tehnologijo in elektronsko dostopna, kot prilogo k vsakemu predlogu zakona, podzakonskega predpisa oz. splošnega akta. Zakonodajna sled bi morala vsebovati imena vseh ljudi oz. organizacij, ki so pri pripravi zakonodaje sodelovali, podatke o srečanjih in informacije o tem, kateri podatki so bili v zakon ali dokument vneseni po priporočilih deležnikov in lobistov. Zakonodajna sled je ključnega pomena, saj je lobiranje izredno težko nadzorovati. Zakonodajna sled bi pripomogla h krepitvi transparentnosti in omejevanja sistemskih korupcijskih tveganj in pomagala pri zagotavljanju, da vpliv posamičnih interesov na oblikovanje javnih politik in predpisov ne bi bil nesorazmeren. Z njeno transparentnostjo bi imele zainteresirane osebe

vpogled v podatke o tem, kdo je sodeloval pri pripravi (osnutka) zakonodaje. Hkrati z zakonodajno sledjo pa bi bilo potrebno rešiti tudi problem netransparentnega naročanja zunanjih storitev strokovnih in posvetovalnih skupin in njihovih članov, ki prevzamejo pripravo osnutkov zakonov namesto javne uprave, saj pri tem lahko vanje namerno dodajo določene vrzeli v korist poslu in v škodo javnega interesa [1].

2.7 Lobistični pojmi

Sledi obrazložitev nekaj osnovnih lobističnih pojmov, nujno potrebnih za razumevanje odločitev pri gradnji podatkovnega modela spletne aplikacije tega diplomskega dela, obrazloženega v Poglavje 3.

2.7.1 Lobiranci

Lobiranci so funkcionarji in javni uslužbenci v državnih organih in organih lokalne skupnosti ter pri nosilcih javnih pooblastil, ki odločajo ali sodelujejo pri obravnavi in sprejemanju predpisov in drugih splošnih aktov ter odločitev o drugih zadevah, s katerimi z namenom lobiranja komunicira lobist [7].

2.7.2 Lobisti

Lobist je oseba, ki ni zaposlena v javnem sektorju in ki nejavno vpliva na odločitve javnega pomena v imenu in na račun interesne organizacije, ki jo zastopa [7]. ZIntPK določa dve kategoriji lobistov, ki spadata pod ZIntPK:

Poklicni ali profesionalni lobisti:

- osebe, ki storitev lobiranja ponujajo na trgu in jo opravljajo za svoje naročnike; lahko zastopajo interese katerekoli pravne osebe – interesne organizacije, ki jih za to pooblasti,
- so vpisani v register lobistov pri KPK-ju.

Nepoklicni ali neprofesionalni lobisti:

- osebe, ki lobirajo v imenu organizacije, v kateri so zaposlene, oz. so njeni zakoniti zastopniki ali izvoljeni predstavniki,
- niso vpisani v register lobistov.

Aktualni funkcionarji ali javni uslužbenci (med drugim tudi državni svetniki, nepoklicni župani itd.) se ne smejo ukvarjati z lobiranjem.

2.7.3 Interesne organizacije

Interesne organizacije so pravne osebe zasebnega prava in druge pravno urejene oblike združevanja fizičnih ali pravnih oseb, v imenu in na račun katerih lobist opravlja dejavnost lobiranja [7].

2.7.4 Namen in cilj lobiranja

Namen in cilj lobiranja je lahko:

- vplivati na sprejem predpisov in drugih splošnih aktov ali
- vplivati na odločanje v drugih zadevah.

2.7.5 Poročanje lobirancev in lobistov KPK-ju

Lobiranci morajo:

- v treh dneh po lobističnem stiku sestaviti zapis o lobiranju in ga posredovati KPK-ju,
- v desetih dneh po stiku, ob katerem je prišlo do prepovedanih ravnanj lobista, KPK-ju posredovati poročilo o dogodku.

Registrirani lobisti morajo skupno poročilo o svojem delu oddati do konca januarja za preteklo leto oz. najkasneje v 30 dneh po prenehanju veljavnosti registracije.

2.7.6 Klasifikacija zapisov lobističnih stikov lobirancev

KPK prejete zapise lobističnih stikov lobirancev klasificira v eno izmed 3 skupin, pri čemer poročila ene izmed skupin deli še na dve podskupini:

- zapisi lobističnih stikov, ki imajo znake lobiranja po določbah ZIntPK-ja,
 - zakonito lobiranje po določbah ZIntPKja; lobira registrirani lobist,
 - izjema zakonitega lobiranja po določbah ZIntPK-ja; lobira neregistrirani lobist,
- zapisi lobističnih stikov, ki nimajo znakov lobiranja po določbah ZIntPK-ja,
- zapisi lobističnih stikov, ki so nedovoljeno oz. nezakonito lobiranje.

Poglavje 3 Spletna aplikacija

Poglavje podrobno opisuje, kaj je bilo razvito v okviru razvoja »Odprtokodne spletne aplikacije podatkov javnega značaja o lobiranju v Republiki Sloveniji«. Besedilo pojasni licenciranje in dostopnost izvirne kode, vhodne podatke aplikacije in celoten podatkovni model ter se nazadnje osredotoči na samo implementacijo in funkcionalnosti razvite spletne aplikacije.

3.1 Odprtokodna licenca, dostop do izvirne kode in do spletne aplikacije

Izvorna koda spletne aplikacije je pod odprtokodno licenco »GNU General Public Licence, version 2«, kratica: GPLv2. [25].

Izvirne kode opisano v tem diplomskem delu najdete na priloženi zgoščenki.

Razvita aplikacija pride skupaj z Vagrant konfiguracisko datoteko `Vagrantfile` in skripto, ki omogoča postavitve in popolno konfiguracijo virtualnega okolja z operacijskim sistemom Ubuntu 14.04 tako, da lahko projekt in delo na njem prične kdorkoli v izredno hitrem času v popolnoma enakem okolju, kot je bil projekt razvit. Več o Vagrantu v podpoglavju Vagrant4.5. Vsa navodila za postavitve projekta se nahajajo v datoteki `README.md` izvirne kode.

3.2 Vhodni podatki spletne aplikacije

Vhodni podatki razvite spletne aplikacije so informacije javnega značaja o lobiranju v RS. Spletne aplikacije trenutno omogoča digitalizacijo in prikaz naslednjih podatkov:

- letna poročila o delu registriranih lobistov,
- zapise lobirancev, ki imajo znake lobiranja,
- zapise lobirancev, ki nimajo znakov lobiranja,
- zapise lobirancev, ki kažejo na nedovoljeno oz. nezakonito lobiranje in

- prijave stikov lobiranja, ki so nedovoljene oz. nezakonite.

3.2.1 Obrazci beleženja podatkov o lobističnih stikih

KPK zbira poročila lobirancev in lobistov o lobističnih stikih. Pri tem lahko zavezanec uporabi obrazec ali pa tudi ne; KPK ga ne obvezuje, vendar pa to otežuje administriranje in analizo drugače prijavljenih podatkov. Pri obrazcih gre za napolnljive (angl. fillable) PDF forme (.pdf), dostopne s spletne strani KPK-ja. Obrazci so se tekom let zbiranja podatkov spreminjali oz. dopolnjevali. Ti obrazci se torej pojavijo v več verzijah. Iz podatkov pridobljenih od KPK-ja je moč razbrati, da lobisti in lobiranci, ki so obrazce uporabljali pri beleženju svojih obveznosti, niso dosledno uporabljali zadnjih verzij le-teh, ampak so mnogokrat uporabljali verzije, ki so jih imeli že v naprej natisnjene ali shranjene na svojih računalnikih. Posledica tega je, da so isti tipi podatkov iz nekega časovnega obdobja prijavljeni na različnih obrazcih in posledično so zanje zabeleženi nekoliko različni podatki.

V obdobju od decembra 2010 do leta 2016 so se podatki beležili preko štirih različnih obrazcev naslovljenih:

- »Poročilo o delu lobista«,
- »Prijava stika z osebo/lobistom, ki se ni dolžan vpisati v register«,
- »Zapis lobiranja o stiku z lobistom« in
- »Prijava lobiranja o prepovedanih ravnanjih lobistov«.

Obrazec naslovljen »Poročilo o delu lobista«, ki beleži letno delo lobista, se pojavi v treh verzijah.

Lobistični stiki so se od decembra 2010 pa do konca maja 2013 prijavljali preko dveh obrazcev naslovljenih:

- »Prijava stika z osebo/lobistom, ki se ni dolžan vpisati v register«, in
- »Zapis lobiranja o stiku z lobistom«.

Oba obrazca se pojavita v treh verzijah. Junija 2013 so bila vsa pomembna polja obeh obrazcev združena v en sam obrazec naslovljen »Zapis lobiranja o stiku z lobistom«.

Obrazec namenjen prijavi prepovedanih ravnanj lobista ob lobističnem stiku, naslovljen »Prijava lobiranja o prepovedanih ravnanjih lobistov«, se pojavi v dveh verzijah.

Vse verzije omenjenih štirih obrazcev, tako pretekle kot te, ki se za beleženje podatkov uporabljajo v času pisanja tega besedila, najdete na priloženi zgoščenki in v sami spletni aplikaciji. V prilogi tega besedila pa najdete zadnji, trenutni, obrazce, ki se uporablja za beleženje prijav lobističnih stikov po določbah ZIntPK-ja, obe verziji obrazca za prijavo prepovedanih ravnanj lobistov in zadnjo verzijo obrazca za letno poročanje o delu lobista.

3.2.2 Digitalizacija podatkov

Podatkovni model spletne aplikacije je torej zgrajen na podlagi zgoraj omenjenih štirih obrazcev.

Spletna aplikacija omogoča digitalizacijo vseh verzij treh obrazcev, ki so bili namenjeni beleženju podatkov o samih lobističnih stikih. Poleg prepisa podatkov z obrazcev v bazo, spletna aplikacija hrani vsak obrazec v obliki skeniranega. Ti trije obrazci so:

- »Prijava stika z osebo/lobistom, ki se ni dolžan vpisati v register«,
- »Zapis lobiranja o stiku z lobistom« in
- »Prijava lobiranja o prepovedanih ravnanjih lobistov«.

Verzije četrtega obrazca naslovljenega »Poročilo o delu lobista« so digitalizirane le v smislu skeniranega dokumenta - torej brez prepisa. Temelj za razvoj tega dela funkcionalnosti je razvita funkcionalnost digitalizacije zgoraj omenjenih treh obrazcev. To je bilo v okviru tega diplomskega dela omogočeno. Razvoj funkcionalnosti digitalizacije »Poročilo o delu lobista« pa bo predvidoma izvedeno kasneje, saj bi razvoj zahteval dodatno delo in bi presegel okvire tega diplomskega dela.

3.3 Načrtovanje in obrazložitev podatkovnega modela

Spletna aplikacija, ki je predmet tega diplomskega dela, uporablja za hrambo podatkov relacijsko podatkovno bazo MySQL [26].

Sledi obrazložitev načrtovanja podatkovnega modela.

3.3.1 Pristop k načrtovanju

Pri načrtovanju podatkovne baze je bil uporabljen pristop »od spodaj navzgor«. Polja na digitaliziranih obrazcih predstavljajo attribute, ki so bili z analizo združeni v entitetne tipe. Med entitetnimi tipi je bilo potrebno določiti vloge v razmerjih in števnosti. Pri pristopu od spodaj

navzgor gre za normalizacijo, za postopek, s katerem pridemo do množice primernih relacij, ki ustrezajo potrebam poslovne domene (konkretnega problema) in katerega osnovni cilj je grupirati attribute v relacije tako, da se redundanca podatkov ne pojavlja. Normalizacija je identifikacija potrebnih atributov in njihovih agregacij v normalizirane relacije na osnovi funkcionalnih odvisnosti med atributi.

3.3.2 Odsotnost osebnih identifikatorjev

Za uspešno izvajanje zakonskih določb ZIntPK-ja, KPK vodi evidenco funkcionarjev in javnih uslužbencev, ki služi kot orodje za ugotavljanje zavezancev in njihove istovetnosti.

Zaradi varstva osebnih podatkov nam dostop do osebnih identifikatorjev, na primer EMŠO, za cenzurirane ali necenzurirane osebe - pa četudi le za interno uporabo - ni bil omogočen. Sistem je sicer zasnovan tako, da omogoča vnos več oseb z enakim imenom. Kljub temu se bodo, ko se bodo podatki digitalizirali, digitalizirali tako, da bodo vse osebe z enakim imenom in priimkom, ki se pojavijo v vhodnih podatkih, v bazi predstavljene kot ena sama oseba.

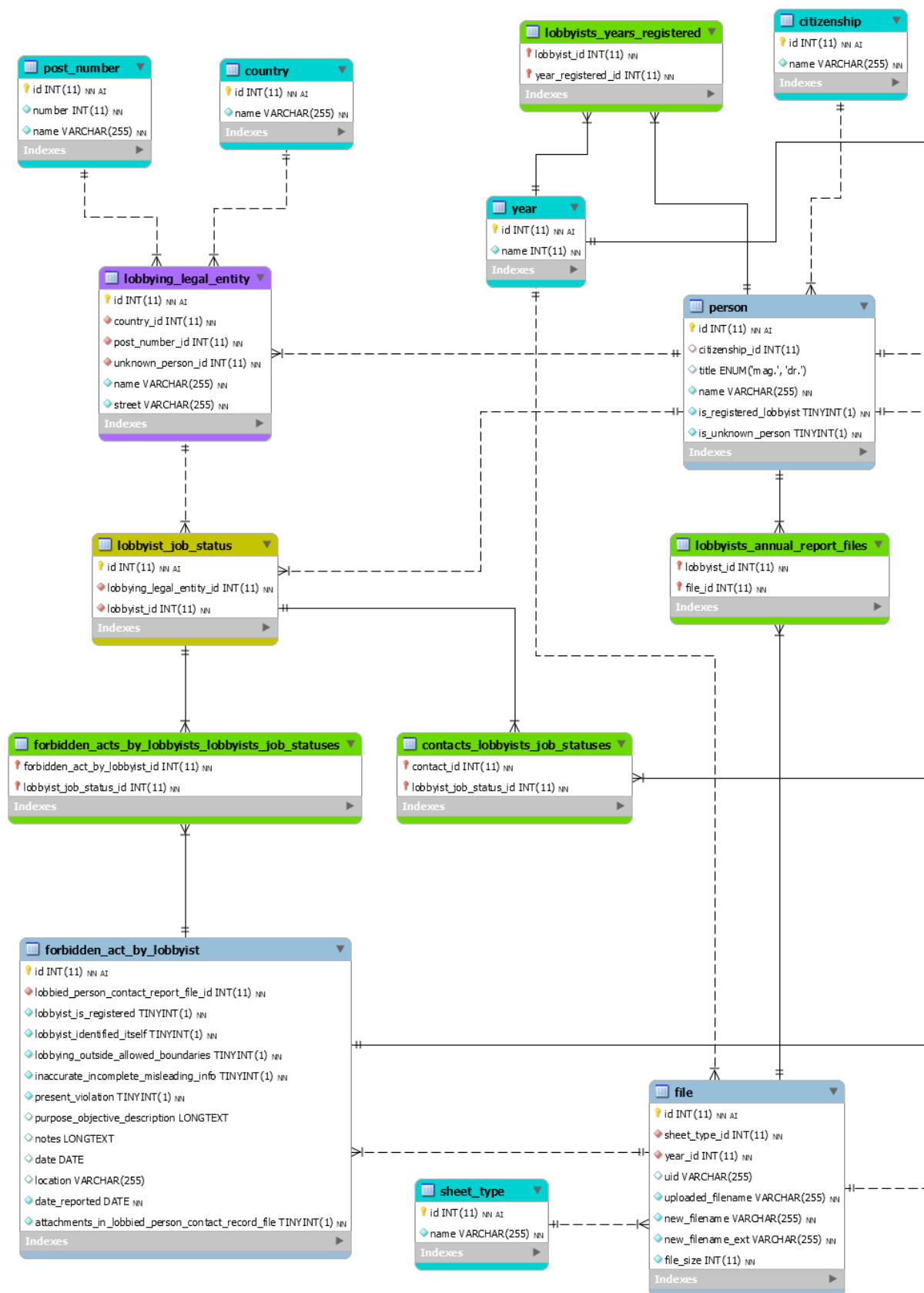
Razlog za tako odločitev je padel z vidika vnašalca podatkov v bazo. Le-ta pri prepisu podatkov v bazo ne vidi ničesar, kar bi osebo identificiralo. Kadar bi se ob vnosu podatkov v bazo vsakič kreiralo novo osebo, čeprav bi oseba z istim imenom že obstajala, potem ne bi nikoli nobena oseba v bazi lobirala oz. bila lobirana več kot enkrat. Ako bi se na drugi strani omogočilo tako eno kot drugo opcijo, bi bilo postaviti mejo, kdaj kreirati novo osebo in kdaj ne, popolnoma subjektivne narave. Tako je najprimerneje, da vnašalec ob vnosu osebe, ki je že v bazi, ne kreira nove, ampak uporabi obstoječo osebo, če le-ta že obstaja.

3.3.3 Logični model

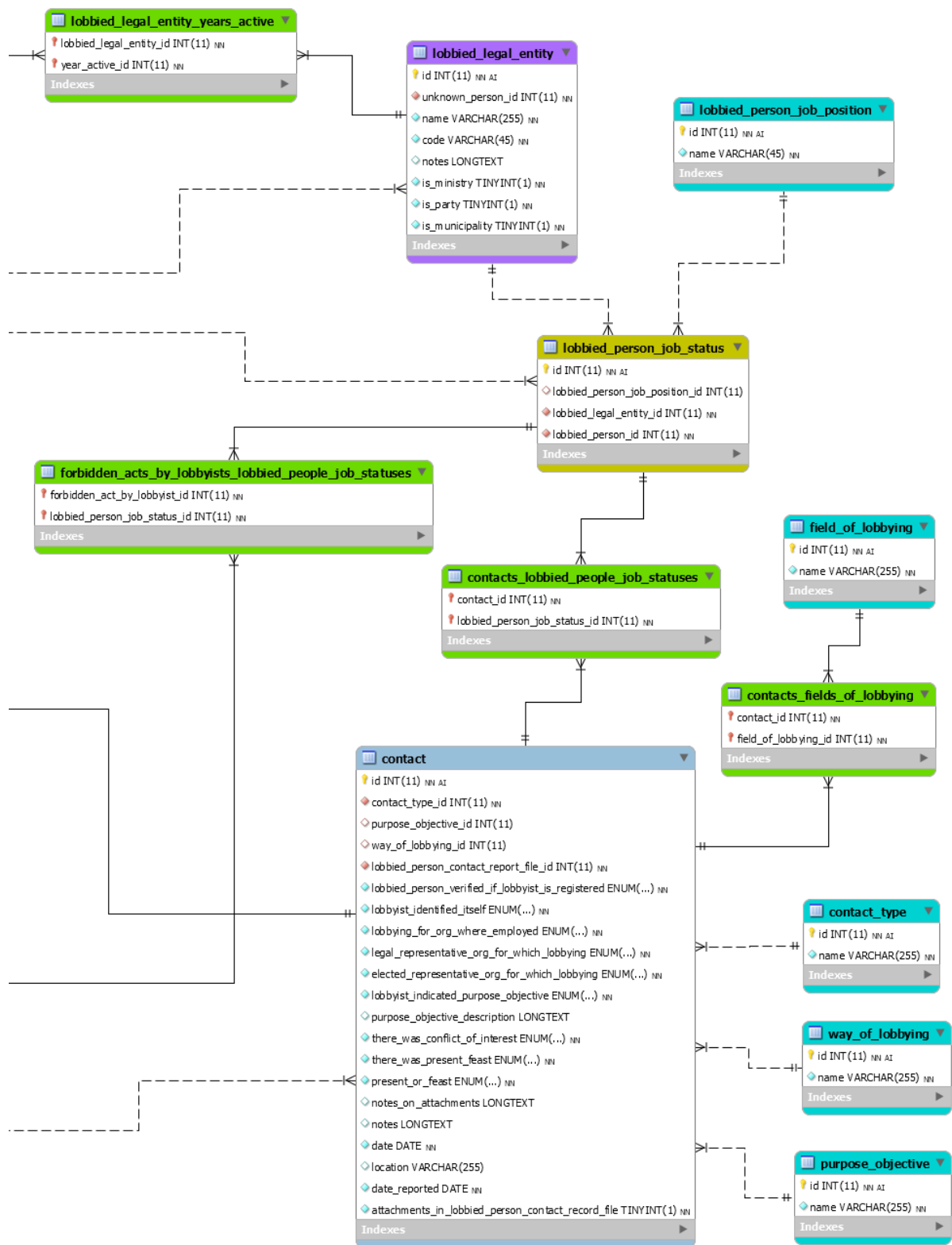
V nadaljevanju je obrazložen logični model podatkovne baze (kot rezultata logičnega in pred tem konceptualnega načrtovanja podatkovne baze), Slika 3.1, ki prikazuje katere podatke baza hrani ter kakšna je njihova struktura. Pri obrazložitvi logičnega modela je uporabljena temu primerna terminologija: tabela, stolpec v tabeli, zapis v tabeli, referenca s tujim ključem in vmesna tabela s pripadajočima referencama. Referencirana tabela je nadrejena tabela (angl. parent table), tabela, ki referencira, pa je podrejena tabela (angl. child table).

Logični diagram na Slika 3.1 ne prikazuje 4 stolpcev, ki jih imajo vse tabele razen vmesnih, saj bi, poleg tega, da niso bistveno pomembni za trenutno delovanje aplikacije, diagram naredili težje berljiv. Le ti so `created_by`, `date_created`, `modified_by` in `date_modified`. Stolpci so in bodo namenjeni vodenju evidence, kdaj in kdo je kreiral oz. uredil nek zapis v bazi.

Podatke, ki jih hrani podtkovni model bi lahko razdelili v pet navideznih skupin: fizične osebe, pravne osebe lobiranja, lobirane pravne osebe, poročila in stike dveh vrst. V tem zaporedju sledi obrazložitev logičnega modela podatkovne baze.

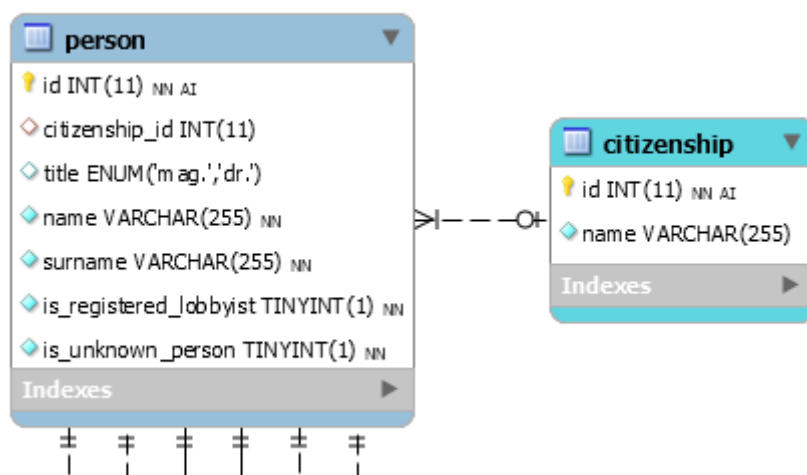
Slika 3.1 Logični model podatkovne baze

3.3.4 Fizične osebe

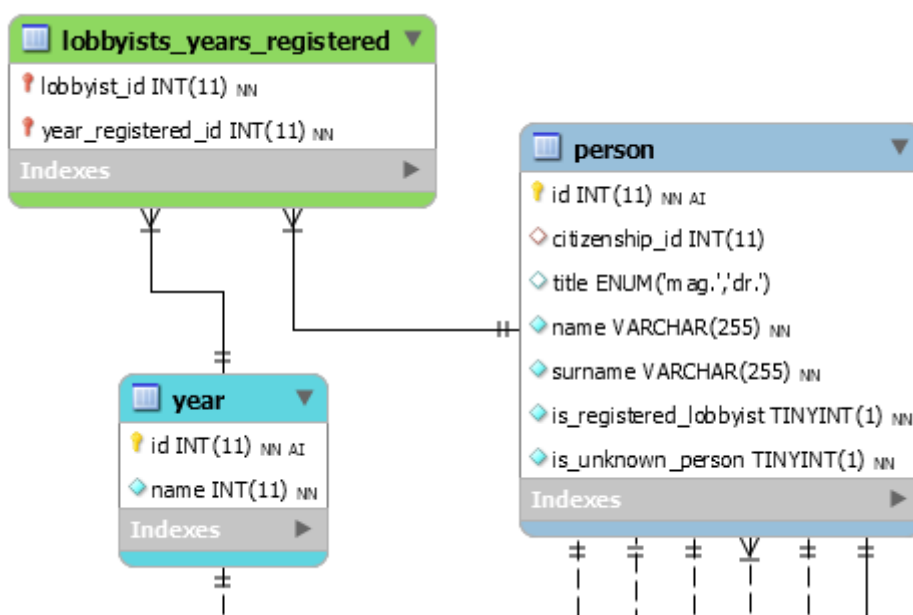
Podatkovni model hrani dve vrsti fizičnih oseb, lobirance in lobiste. Slednji so lahko registrirani ali neregistrirani. Nekateri neregistrirani lobisti so zaradi varstva osebnih podatkov lahko cenzurirani. To ne velja za lobirance.

Zakon pravi, da oseba ne more biti hkrati lobist in lobiranec, lahko pa je v različnih obdobjih v eni ali v drugi vlogi - enkrat je lahko neregistrirani lobist drugič lobiranec. V okviru do sedaj pridobljenih podatkov ni bilo primerov, ko bi oseba v različnih obdobjih bila lobist in lobiranec. Prav tako ni bilo situacije, ko bi lobist bil v nekem obdobju registriran in lobiral, se nato izpisal iz registra lobistov, a kljub temu še naprej lobiral kot neregistrirani lobist, in se nato po možnosti spet registriral in lobiral. Registriran lobist se torej, v obdobju pridobljenih podatkov, nikoli ne pojavi v nobeni drugi vlogi razen kot registriran lobist in vedno znotraj nekega neprekinjenega časovnega intervala. To so razlogi, da so tako lobisti kot lobiranci shranjeni v skupni tabeli poimenovani `person` s stolpcem `is_registered_lobbyist`. Tabela vsebuje tudi stolpec `is_unknown_person`, saj so ob stiku lahko prisotni tudi cenzurirani lobisti ali neznani lobiranci (v primeru manjkajočih podatkov), le-ti pa morajo biti nakazani. Lobist je lahko tudi tuj državljan. Od tod potreba po tabeli `citizenship`. Tabela `person` referencira tabelo `citizenship` z enosmerno referenco mnogo proti ena n:1 (angl. ManyToOne unidirectional). Tabeli prikazuje Slika 3.2.

Slika 3.2 Tabeli `person` in `citizenship`

Podatek o tem, v katerih letih je bil registrirani lobist registriran, hrani tabela `lobbyists_years_registered`, ki je pravzaprav vmesna tabela enosmerne reference mnogo proti mnogo, m:n (angl. ManyToMany unidirectional) med tabelama `person` in `year`, ki hrani letnice. Tabele so vidne na Slika 3.3.

Slika 3.3 Tabela 'year' in vmesna tabela 'lobbyists_years_registered'

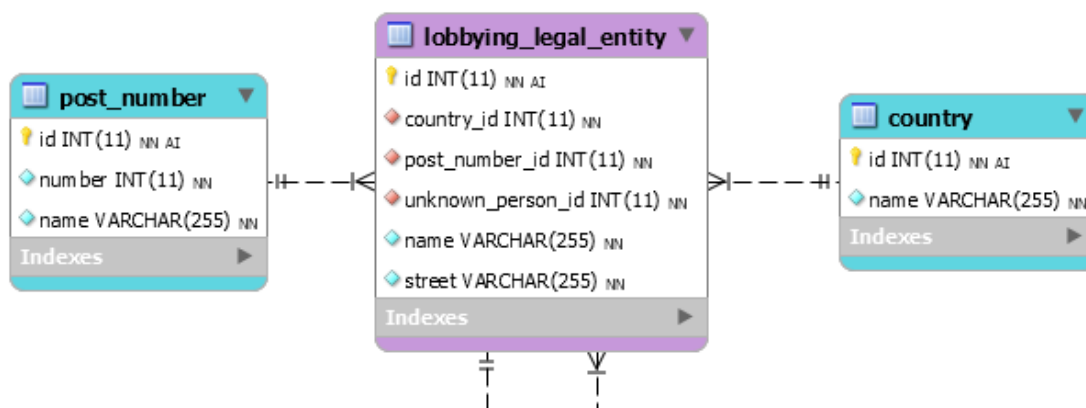
3.3.5 Pravne osebe lobiranja

Del podatkovnega modela, ki hrani pravne osebe lobiranja, je zasnovan na način, ki rešuje naslednje tri probleme.

1. Ob branju stika iz baze, je potrebno razbrati, koliko lobistov je lobiralo ob stiku in za vsakega, za katero interesno organizacijo je lobiral. Razbrati je potrebno tudi, ali je za katero izmed interesnih organizacij lobiral kak cenzuriran lobist.
2. Ob branju osebe iz baze, ki je lobist oz. predstavlja cenzuriranega lobista za neko interesno organizacijo, je potrebno razbrati seznam interesnih organizacij, za katere je lobist lobiral in za vsako organizacijo seznam stikov, pri katerih je lobist lobiral.
3. Ob branju interesne organizacije lobiranja iz baze, je potrebno razbrati vse lobiste, ki so kadarkoli lobirali v imenu organizacije in seznam vseh stikov, kjer je organizacija lobirala.

3.3.5.1 Tabela, ki hrani pravno osebo lobiranja

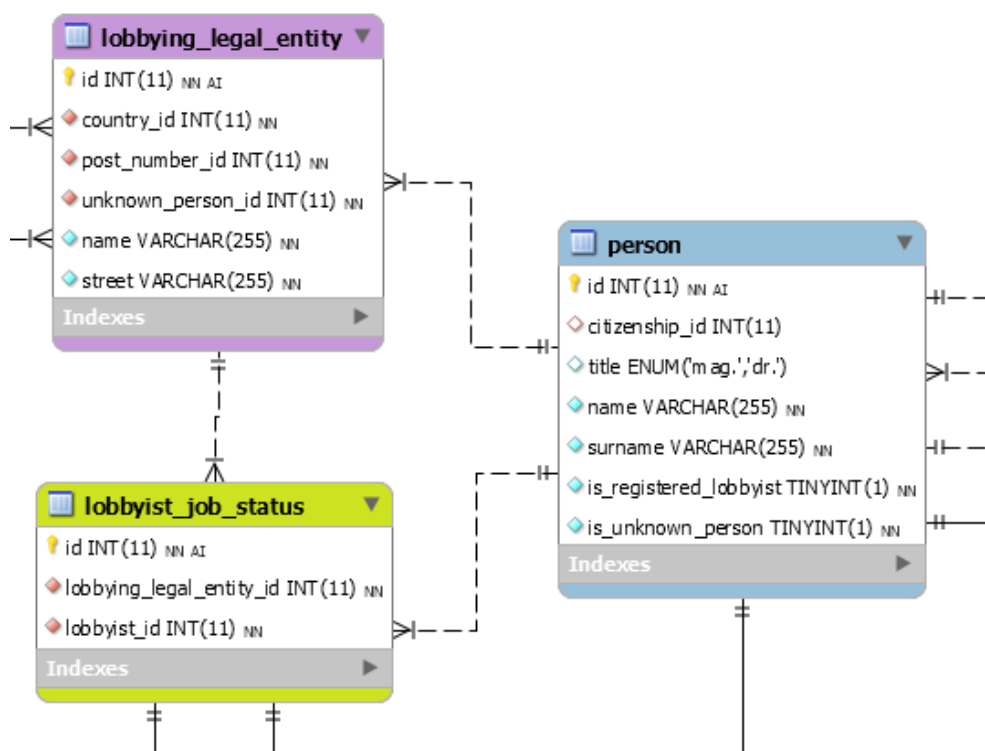
Interesno organizacijo oz. pravno osebo lobiranja predstavlja tabela 'lobbying_legal_entity', ki je prikazana na Slika 3.4. Tabela z dvema enosmernima referencama mnogo proti ena, n:1, kaže v smeri tabel 'country' in 'post_number', ki hranita sedež interesne organizacije lobiranja.

Slika 3.4 Tabela 'lobbying_legal_entity' s tabelama, ki hranita sedež organizacije

3.3.5.2 Razmerje lobist in pravna oseba lobiranja

Za neko interesno organizacijo lahko v istem obdobju lobira več lobistov, ki so z organizacijo v različnih pravnih razmerjih. Nek lobist lahko v istem obdobju lobira za različne interesne organizacije. Lahko gre za enkratni dogodek lobiranja lobista za neko organizacijo, lahko pa gre za obdobje lobiranja za neko organizacijo. Ti časi so lahko neznani.

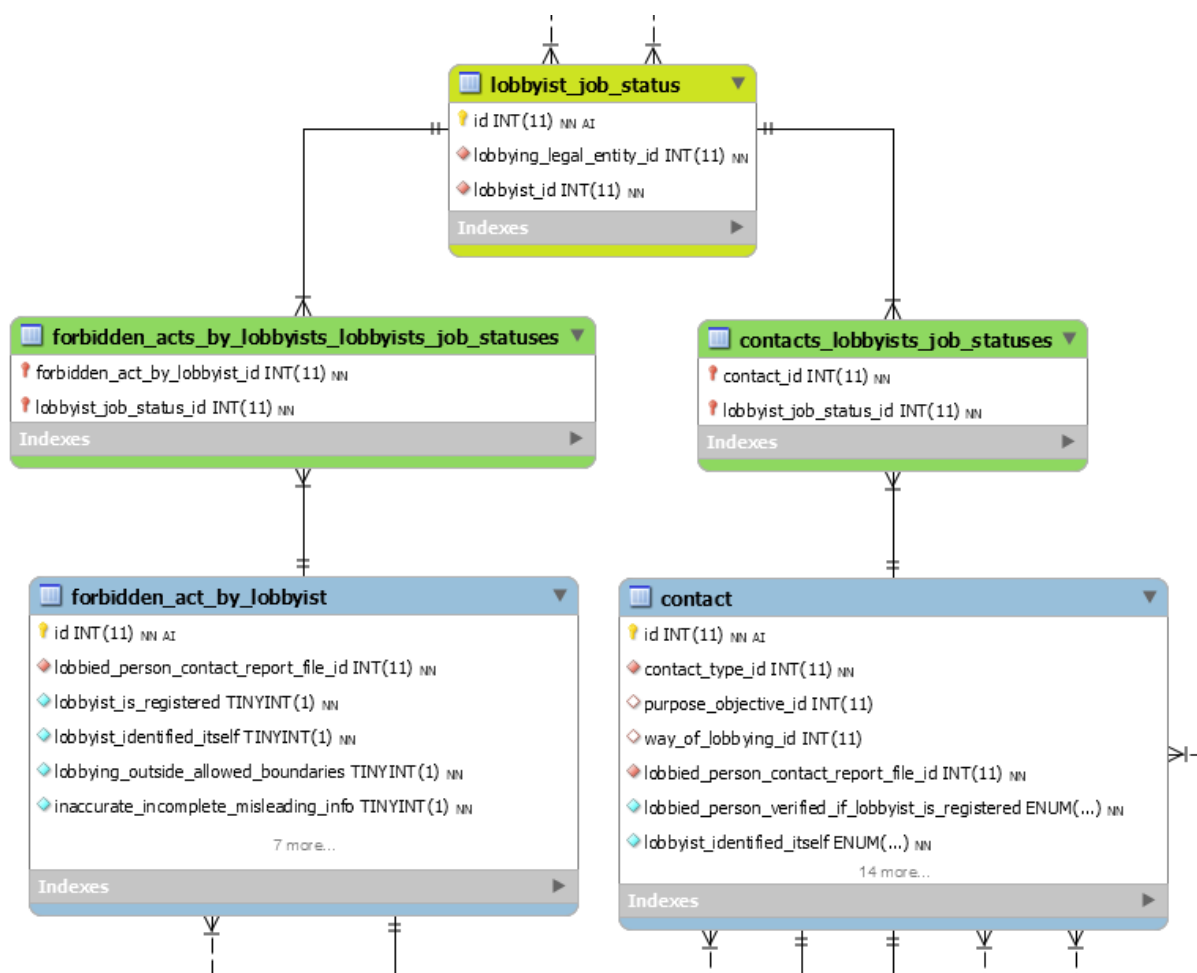

Slika 3.5 Tabela 'lobbyist_job_status' z referencama na tabeli 'person' in 'lobbying_legal_entity'

Navedeno veleva potrebo po tabeli `lobbyist_job_status` prikazani na Slika 3.5. Za vsakega lobista, je v tabeli več zapisov, pri čemer vsak zapis predstavlja lobistovo lobiranje za neko interesno organizacijo lobiranja. Med tabelama `person` in `lobbyist_job_status` je dvosmerna referenca mnogo proti ena, n:1, (angl. ManyToOne bidirectional). Enako velja med tabelama `lobbyist_job_status` in `lobbying_legal_entity`. Tabele in reference med njimi prikazuje Slika 3.5. Prisotna je še tretja referenca med tabelama `person` in `lobbying_legal_entity` a o njej več v podpoglavju 3.3.5.4.

3.3.5.3 Število prisotnih lobistov in pravnih oseb lobiranja ob stiku

Ob nekem stiku lahko lobira več interesnih organizacij, vsako interesno organizacijo lobiranja pa lahko predstavlja več registriranih in neregistriranih lobistov hkrati. Vsak prisoten lobist lahko lobira le za eno interesno organizacijo, ki lobira ob stiku.

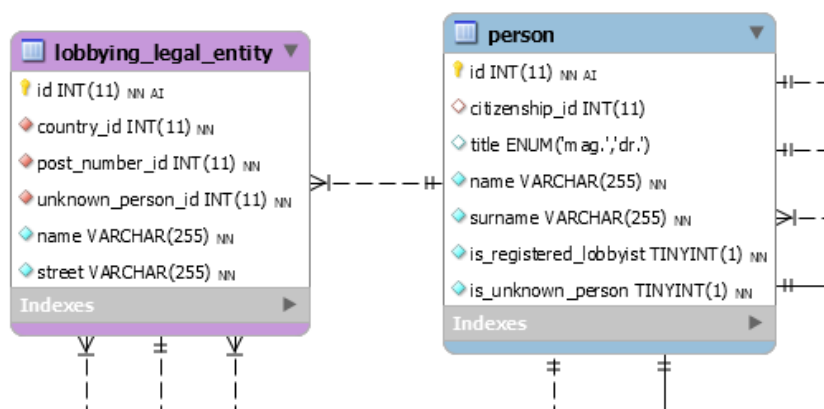
Slika 3.6 Reference med ustreznim tipom stika in interesnimi organizacijami lobiranja

Ob vnosu stika v bazo je torej potrebno zabeležiti vsakega lobistain organizacijo za katero lobira. Ti podatki se hranijo v eni izmed dveh tabel, ki je določena s tipom stika. Ko gre za

prijavo lobističnega stika po določbah ZIntPK-ja, ki je v bazi predstavljen s tabelo `contact`, so podatki shranjeni v tabeli `contacts_lobbyists_job_statuses`. Ko gre za prijavo lobiranja o nedovoljenem oz. nezakonitem poskusu lobiranja lobista, kar je v bazi predstavljeno s tabelo `forbidden_act_by_lobbyist`, so podatki shranjeni v tabeli `forbidden_acts_by_lobbyists_lobbyists_job_statuses`. Tabeli, vidni na Slika 3.6, sta vmesni tabeli dvosmerne reference mnogo proti mnogo, m:n (angl. ManyToMany bidirectional) med tabelo `lobbyist_job_status` in ustrezno tabelo glede na tip stika. Tabeli hranita za vsak stik, toliko zapisov kolikor je prisotnih lobistov ob stiku.

3.3.5.4 Cenzura neregistriranih lobistov

Neregistrirani lobisti, ki so bili prisotni ob stiku, so lahko cenzurirani. Pomembno je, da je iz vsakega stika, pri katerem so bili prisotni tudi cenzurirani lobisti, to moč razbrati. Podatkovni model rešuje ta problem na sledeč način. Ob kreiranju vsake nove interesne organizacije lobiranja, kot na primer »Golf zveza Slovenije«, se ustvari zapis v tabeli `person`, kot na primer »Naznan/i lobist/i - Golf zveza Slovenije« s stolpcem `is_unknown_person` postavljenim na `true`, poleg tega pa tudi ustrezen zapis v tabeli `lobbyist_job_status`, ki novo ustvarjeno neznano osebo poveže z interesno organizacijo lobiranja. Poleg posredne povezave med tabelama `person` in `lobbying_legal_entity` preko tabele `lobbyist_job_status` vsebuje tabela `lobbying_legal_entity` stolpec `unknown_person_id`, ki vsebuje neposredno povezavo na tabelo `person` - enosmerno referenco ena proti ena, 1:1 (angl. OneToOne unidirectional) na nov zapis v tabeli `person`, kar prikazuje Slika 3.7 in kar je bilo pravzaprav vidno že na Slika 3.5. Neposredna povezava med tabelama in stolpec `is_unknown_person` nam omogočata ločevanje predstavnikov cenzuriranih lobistov posameznih interesnih organizacij od ostalih oseb ter olajša delo pri obdelavi in prikazu podatkov.

Slika 3.7 Referenca tabele `lobbying_legal_entity` na tabelo `person`

3.3.6 Lobirane pravne osebe

Del podatkovnega modela, ki hrani lobirane pravne osebe, je zasnovan na način, ki rešuje naslednje tri probleme:

1. Ob branju stika iz baze je potrebno razbrati, koliko lobirancev je bilo prisotnih ob stiku in kateri državni organi, organi lokalnih skupnosti ali nosilci javnih pooblastil (v nadaljevanju, kjer je to možno, lobirani organi) so bili lobirani, oz. mesto zaposlitve lobirancev. Razbrati je potrebno tudi, ali so bila imena lobiranih oseb neznana.
2. Ob branju osebe iz baze, ki je lobiranec oz. predstavlja neznanega lobiranca za nek lobiran organ, je potrebno razbrati seznam lobiranih organov oz. seznam mest zaposlitve lobiranca in za vsak organ seznam stikov, pri katerih je bil lobiranec prisoten.
3. Ob branju lobiranega organa iz baze je potrebno razbrati vse lobirance, ki so kadarkoli ob lobiranju predstavljali organ in seznam vseh stikov, pri katerih je bil organ lobiran.

3.3.6.1 Tabela, ki hrani lobirano pravno osebo

Lobiran organ oz. lobirano pravno osebo predstavlja tabela 'lobbied_legal_entity' prikazana na Slika 3.8. Pravne osebe lobiranja, kot so ministrstva, so tekom let bila ustanovljena, ukinjana in preimenovana. Poslanske skupine pa so se menjevale z vsakim novim državnim zborom. Potreben je indikator, katera leta so torej bile pravne osebe »aktivne«. Med tabelama 'lobbied_legal_entity' in 'year' je tako enosmerna referenca mnogo proti mnogo, n:n, (angl. ManyToMany unidirectional).

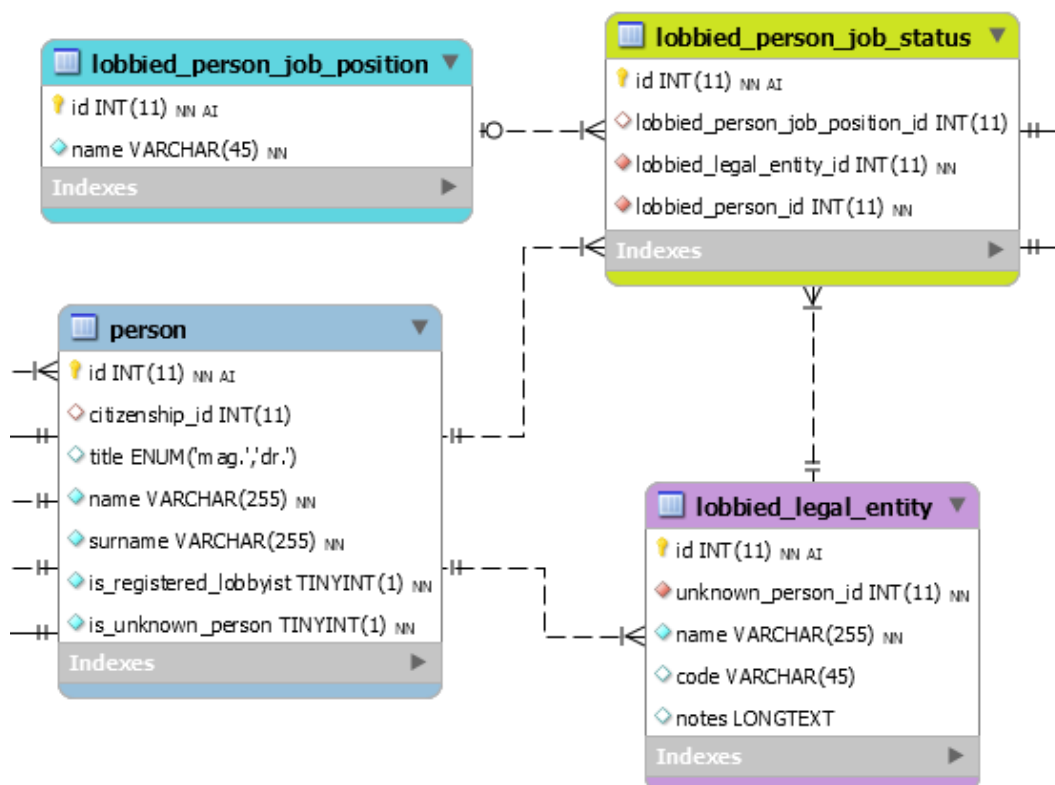
Slika 3.8 Tabela 'lobbied_legal_entity'

3.3.6.2 Razmerje lobiranec in pravna oseba, ki je lobirana

Lobiranec je lahko v nekem obdobju zaposlen le v eni javni službi in posledično v nekem obdobju, kot lobiranec, predstavlja le en lobirani organ. Seveda pa lahko nek lobiranec zamenja zaposlitev in se tekom različnih obdobj pojavljuje kot lobiranec v različnih državnih organih, organih lokalne skupnosti ali nosilcih javnih pooblastil.

Navedeno veva potrebo po tabeli `lobbied_person_job_status` prikazani na Slika 3.9. Tabela hrani za vsakega lobiranca več zapisov, pri čemer vsak zapis predstavlja lobirančevo zaposlitev v neki javni službi. Med tabelama `person` in `lobbied_person_job_status` je dvosmerna referenca mnogo proti ena, n:1, (angl. ManyToOne bidirectional). Enako velja med tabelama `lobbied_person_job_status` in `lobbied_legal_entity`. Tabele in reference med njimi prikazuje Slika 3.9. Prisotna je še tretja referenca med tabelama `person` in `lobbied_legal_entity`, a o njej več v podpoglavju 3.3.6.4.

Lobiranec je v lobiranem organu lahko funkcionar ali javni uslužbenec. To zahteva tabelo `lobbied_person_job_position`, prikazano na Slika 3.9. Nanjo z enosmerno referenco mnogo proti ena, n:1, kaže tabela `lobbied_person_job_status`.

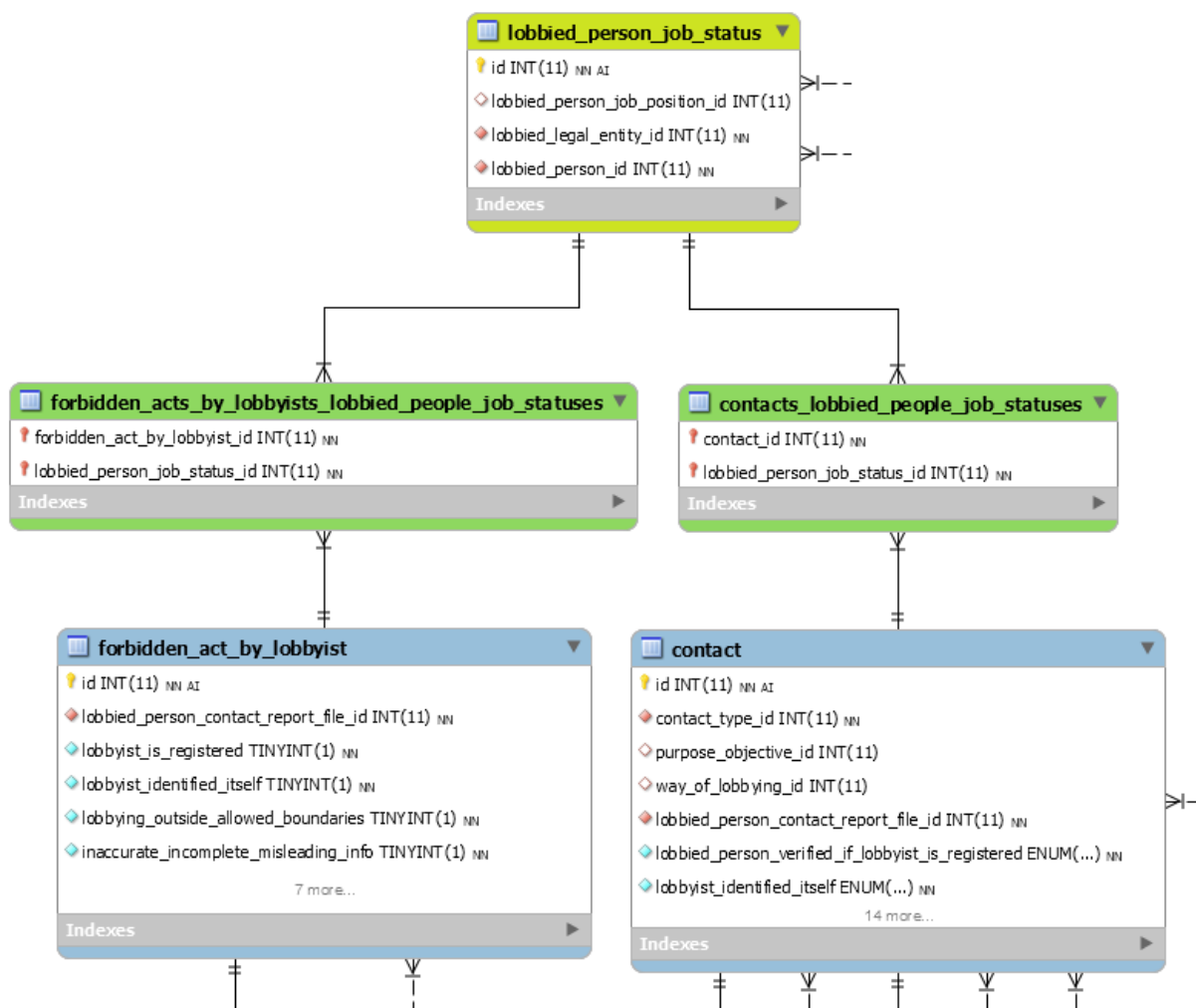

Slika 3.9 Tabela `lobbied_person_job_position` in tabela `lobbied_person_job_status` z referencama na tabeli `person` in `lobbied_legal_entity`

3.3.6.3 Število prisotnih lobiranih oseb ob stiku

Ob stiku je lahko prisoten eden ali več lobirancev, ki predstavljajo lobirani organ.

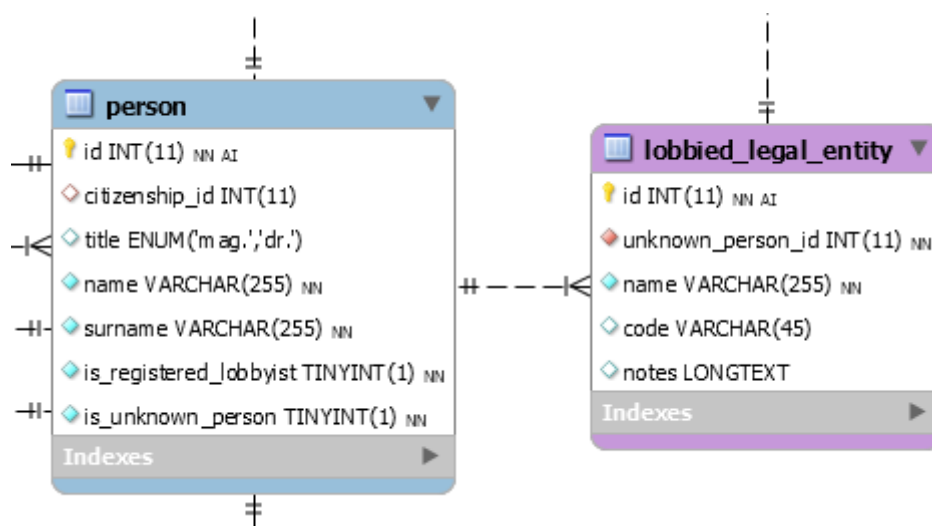
Ob vnosu stika v bazo je torej potrebno zabeležiti vsakega lobiranca, za vsakega pa tudi mesto zaposlitve oz. lobirani organ. Ti podatki se hranijo v eni izmed dveh tabel, ki je določena s tipom stika. Ko gre za prijavo lobističnega stika po določbah ZIntPK-ja, ki je v bazi predstavljen s tabelo `contact`, so podatki shranjeni v tabeli `contacts_lobbied_people_job_statuses`. Ko gre za prijavo lobiranca o nedovoljenem oz. nezakonitem poskusu lobiranja lobista, kar je v bazi predstavljeno s tabelo `forbidden_act_by_lobbyist`, so podatki shranjeni v tabeli `forbidden_acts_by_lobbyists_lobbied_people_job_statuses`. Tabeli, vidni na Slika 3.10, sta vmesni tabeli dvosmerne reference mnogo proti mnogo, m:n (angl. ManyToMany bidirectional), med tabelo `lobbied_person_job_status` in ustrezno tabelo glede na tip stika. Tabeli hranita za vsak stik toliko zapisov, kolikor je ob stiku prisotnih lobirancev.

Slika 3.10 Referenca med ustreznim tipom stika in lobiranim organom

3.3.6.4 Nepopolni podatki o prisotnih lobiranih osebah ob stiku

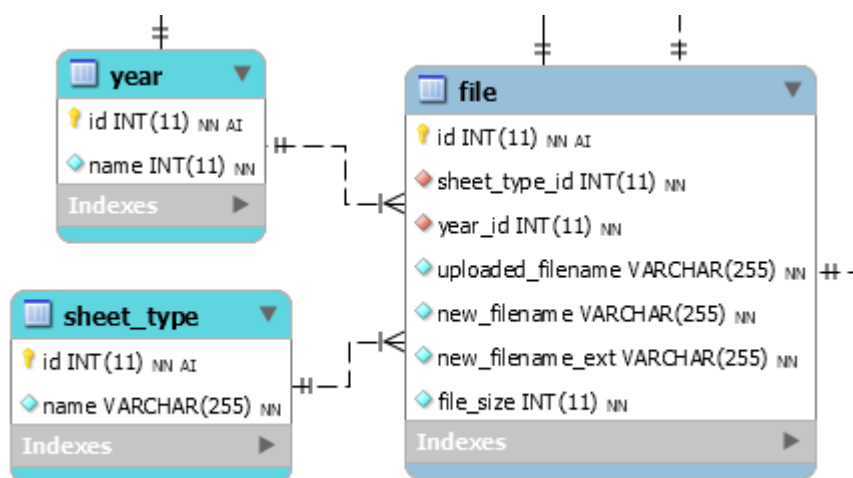
Lobiranec ne more biti nikoli cenzuriran, vendar se včasih zgodi, da polje obrazcev za beleženje prisotnih lobirancev, enega ali več, ni izpolnjeno. Gre za podoben problem kot pri cenzuri neregistriranih lobirancev. Iz podpisnika poročila o stiku z lobistom, poskuša vnašalec podatkov, pri vnosu takega stika, določiti vsaj enega lobiranca. Ko v primeru nečitljivega podpisa to ni možno, lobirana pa je poslanska skupina, potem se kot lobiranca v bazo vnese predsednika poslanske skupine; v primeru, da je lobirano ministrstvo, pa ministra. V vseh ostalih situacijah, ko se iz podpisa ne uspe razbrati imena, je v podatkovnem modelu problem rešljiv na sledeči način. Ob kreiranju vsakega novega lobiranega organa, na primer »Poslanska skupina PS«, se ustvari zapis v tabeli `person`, na primer »Naznan/i lobiranec/ci - Poslanska skupina PS« s stolpcem `is_unknown_person`, postavljenim na `true`. Poleg tega se kreira tudi ustrezen zapis v tabeli `lobbied_person_job_status`, ki novo ustvarjeno neznano osebo poveže z novo ustvarjenim lobiranim organom. Poleg posredne povezave med tabelama `person` in `lobbied_legal_entity` preko tabele `lobbied_person_job_status` vsebuje tabela `lobbied_legal_entity` stolpec `unknown_person_id`, ki vsebuje neposredno povezavo na tabelo `person` - enosmerno referenco ena proti ena, 1:1 (angl. OneToOne unidirectional) na nov zapis v tabeli `person`, kar prikazuje Slika 3.11 in kar je bilo pravzaprav vidno že na Slika 3.9. Neposredna povezava med tabelama in stolpec `is_unknown_person` nam omogočajo, ločevanje predstavnikov neznanih lobirancev od ostalih oseb in olajša delo pri obdelavi in prikazu podatkov.

Slika 3.11 Referenca tabele `lobbied_legal_entity` na tabelo `person`

3.3.7 Digitalizacija poročil

Spletna aplikacija omogoča digitalizacijo poročil lobirancev in lobistov v smislu skeniranega dokumenta. Pri tem je lahko zavezanec uporabil ustrezen obrazec ali pa tudi ne. Tabela `file` z enosmerno referenco mnogo proti ena, n:1, kaže v smeri tabele `sheet_type`, ki hrani podatek o vrsti skeniranega obrazca, ki prav tako tudi pove, kateri obrazec bi moral biti uporabljen v primeru, ko obrazec ni uporabljen. Tabela `file` z drugo enosmerno referenco mnogo proti ena, n:1, kaže v smeri tabele `year`, ki hrani podatek, katerega leta je bil dokument posredovan KPK-ju. Vse tri tabele prikazuje Slika 3.12.

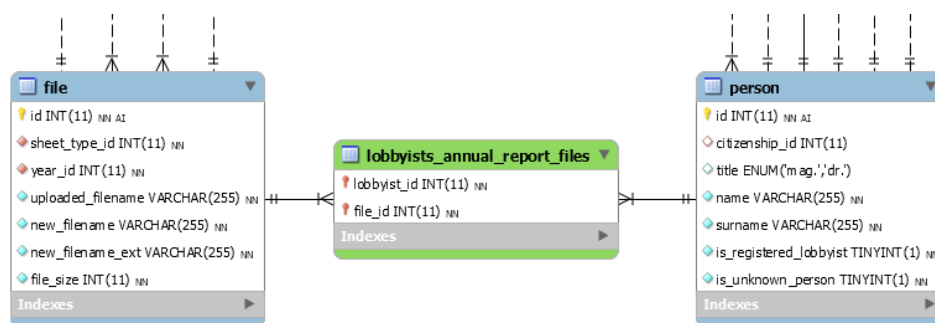

Slika 3.12 Tabela `file` in njena šifranta

3.3.7.1 Letna poročila registriranih lobistov

V obliki letnih poročil o delu na področju lobiranja morajo registrirani lobisti enkrat letno KPK-ju poročati o svojem delu.

Registrirani lobist ima lahko nase pripetih več letnih poročil oz. dokumentov. Eno letno poročilo lahko pripada le enemu registriranemu lobistu. Ker so v tabeli `person` tudi neregistrirani lobisti in lobiranci, ima tabela `person` enosmerno referenco ena proti mnogo, 1:n, v smeri tabele `file`, kar je realizirano z vmesno tabelo `lobbyists_annual_report_files`, prikazano na Slika 3.13 s pripadajočima referencama, pri čemer je referenca na stolpcu `file_id` unikatna. Omenjeno nam omogoča, da ob prikazu osebe, ki je registriran lobist, pridemo do seznama letnih poročil delovanja lobista. Podatek, na katero leto se nanaša poročilo, hrani tabela `year`, vidna na Slika 3.12.

Slika 3.13 Vmesna tabela `lobbyists_annual_report_files`

3.3.8 Lobistični stik

Do junija 2013 sta bila prijavi lobističnega stika po določbah ZIntPK-ja, v bazi predstavljenega s tabelo `contact` prikazano na Slika 3.14, namenjena dva obrazca, kasneje pa le še eden. KPK prijave lobističnih stikov pregleda in preveri, ali imajo znake lobiranja po določbah ZIntPK-ja (zakoniti lobistični stik ali izjema zakonitega lobističnega stika), ali imajo znake nedovoljenega oz. nezakonitega lobiranja in ali nimajo znakov lobiranja. To veleva tabela `contact_type`. Namen in cilj lobistovega lobiranja, ki je lahko tudi neznan podatek, hrani tabela `purpose_objective`. Lobist lahko lobira na več načinov, katere hrani tabela `way_of_lobbying`. Način lobiranja je lahko neznan podatek. Tabela `contact`, s tremi enosmernimi referencami mnogo proti ena, n:1, kaže torej v smeri omenjenih tabel. Vse štiri tabele z referencami prikazuje Slika 3.14.

Vsak registriran lobist mora ob registraciji navesti področja, na katerih namerava lobirati. Ta področja so, poleg osebnih podatkov, zabeležena ob vsakem registriranem lobistu v registru lobistov. Nekateri pretekli verzije obrazcev, s katerimi so lobiranci prijavljali lobistične stike, ki imajo znake lobiranja po ZIntPK-ju, so vsebovale razdelek »seznam področji lobiranja lobista«. Ker je ob stiku bilo lahko prisotnih več lobistov, tudi neregistriranih, in ker so lobiranci te obrazce mnogokrat izpolnili naknadno (tudi več kot tri dni po lobističnem stiku, tolikšen je rok poročanja), so podatki velikokrat pomanjkljivi, netočni ali nepopolni; bodisi se nanašajo na več ob stiku prisotnih lobistov, pri čemer ni nujno, da vsi lobirajo na vseh označenih področjih. Zaradi želje po celotni digitalizaciji takih obrazcev, se podatek o področjih lobiranja prisotnih lobistov hrani v tabeli `field_of_lobbying`, ki je s tabelo `contact` povezana z enosmerno referenco mnogo proti mnogo, m:n, kar je v bazi predstavljeno z vmesno tabelo `contacts_fields_of_lobbying` s pripadajočima referencama. Navedeni tabeli sta vidni na Slika 3.14.

Slika 3.14 Tabela 'contact' in njeni šifranti

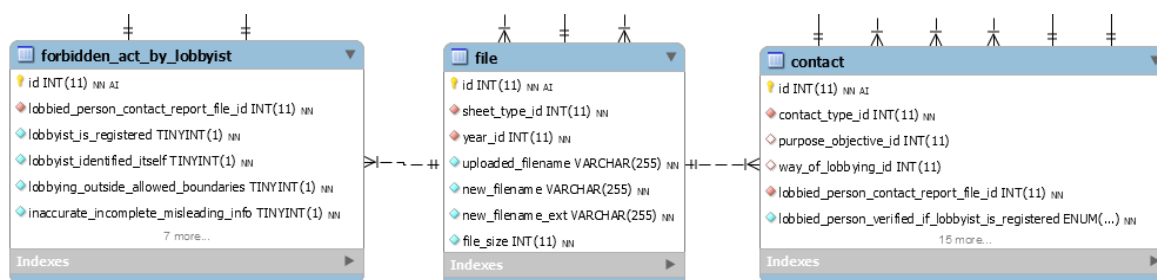

Slika 3.15 Tabela 'forbidden_act_by_lobbyist'

Prijave lobirancev o nedovoljenih oz. nezakonitih poskusih lobiranja lobistov predstavlja v bazi tabela `forbidden_act_by_lobbyist`, prikazana na Slika 3.15. Za prijavo takega dogodka, je namenjen le en obrazec.

3.3.8.1 Lobirančeva poročila o lobističnih stikih

Vsako poročilo, s katerim se prijavlja lobistični stik po določbah ZIntPK-ja, ali nedovoljen oz. nezakonit poskus lobiranja lobista, je digitalizirano v smislu skeniranega dokumenta pripetega na ustrezno podatkovno entiteto, ki predstavlja ustrezen tip stika. Tabeli, ki hranita stike, referencirata tabelo `file` z enosmerno referenco mnogo proti ena, n:1, kakor je prikazano na Slika 3.16.

Slika 3.16 Referenca med tipom stika in digitaliziranim poročilom

3.3.9 Seznam šifrantov

Sedaj, ko smo pregledali vse entitetne tipe, lahko vidimo, da je kar nekaj tako imenovanih šifrantov – entitetnih tipov, ki se načeloma ne polnijo z vnašanjem podatkov o lobiranju v bazo. Šifranti so v relaciji s tabelami, ki se polnijo in se načeloma pojavljajo v vnosnih formah v tako imenovanih spustnih menijih (angl. dropdown). Zapisi v te tabele so vneseni v bazo avtomatsko, ob kreiranju same baze, skupaj z njeno shemo. Tabela 3.1 prikazuje seznam teh šifrantov, ki so v priloženem entitetno-relacijskem modelu nakazani s svetlo modro barvo; izjema je tabela `lobbied_legal_entity`, ki je obarvana vijolično.

Naziv tabele šifranta	Opis
country	Tabeli vsebujeta naslove sedežev interesnih organizacij lobiranja.
post_number	
citizenship	Vsebuje podatke o državljanstvu osebe.
year	Hrani letnice.
sheet_type	Predstavlja tip poročila, oz. kaj se s poročilom prijavlja.

lobbied_legal_entity	Predstavlja interesno organizacijo lobiranja.
lobbied_person_job_position	Lobiranec je lahko funkcionar ali javni uslužbenec.
contact_type	Prejete prijave lobističnih stikov KPK klasificira, glede na lastnosti prijavljenega stika, v štiri skupine.
purpose_objective	Predstavlja namen in cilj lobiranja.
way_of_lobbying	Predstavlja način lobiranja.
field_of_lobbying	Predstavlja področja lobiranja lobistov prisotnih ob stiku.

Tabela 3.1 Seznam šifrantov

Eden izmed naštetih šifrantov, `post_number`, je kljub povedanemu, v vnosnih formah implementiran z navadnim vnosnim tekstovnim poljem (angl. text) in ne kot spustni meni (angl. dropdown), kar vnašalcu podatkov v bazo omogoča, poleg že obstoječih vnosov v tabelah, dodajanje novih.

3.3.10 Referencialna integriteta tujih ključev

Referencialna integriteta (angl. referential integrity) je koncept relacijskih baz, ki preprečuje neskladnost in zagotavlja pravilnost podatkov v bazi. Gre za lastnost podatkov, ki zahteva, da vrednost stolpca tabele, ki je tuji ključ, vedno referencira obstoječ zapis v referencirani tabeli. Referencialna integriteta zagotavlja tudi, da razmerje med dvema tabelama med brisanjem (referencialna integritetna tujega ključa `ON DELETE`) in popravljanjem oz. urejanjem (referencialna integritetna tujega ključa `ON UPDATE`) ostane sinhronizirano. Referencialne integritete tujih ključev določa poslovna domena, ki je modelirana z entitetno-relacijskim modelom.

Sledi obrazložitev izbire referencialnih integritet tujih ključev, ko gre za brisanje in popravljanje oz. urejanje obstoječih zapisov v bazi. Pri tem je bilo glavno vodilo, kaj želimo omogočiti administratorju podatkov na grafičnem vmesniku, ter, kako preprečiti neskladnost podatkov, tako pri upravljanju podatkov preko grafičnega vmesnika kot pri delu s podatki, direktno na bazi. Primer: administratorju želimo omogočiti brisanje pravnih oseb lobiranja, a le pod pogojem, da pravna oseba ni lobirala pri nobenem stiku. S tem preprečimo, da bi lobistični stik ostal brez pravne osebe lobiranja.

3.3.10.1 Brisanje

Obstajata dve referencialni integriteti za brisanje zapisov:

Za referencialno integriteto `'ON DELETE RESTRICT'` velja:

- brisanje zapisa v nadrejeni tabli, na katerega kaže eden ali več zapisov ene ali več podrejenih tabel, ni mogoče;
- brisanje zapisa v podrejeni tabeli ne pobriše zapisov v nadrejeni tabeli.

Za referencialno integriteto `'ON DELETE CASCADE'` velja:

- brisanje zapisa v nadrejeni tabeli, na katerega eden ali več zapisov ene ali več podrejenih tabel, pobriše tudi vse zapise v podrejeni tabeli;
- brisanje zapisov v podrejeni tabeli ne pobriše zapisov v nadrejeni tabeli.

Tuji ključ inicializira podrejena tabela, ki kaže na zapis v nadrejeni tabeli.

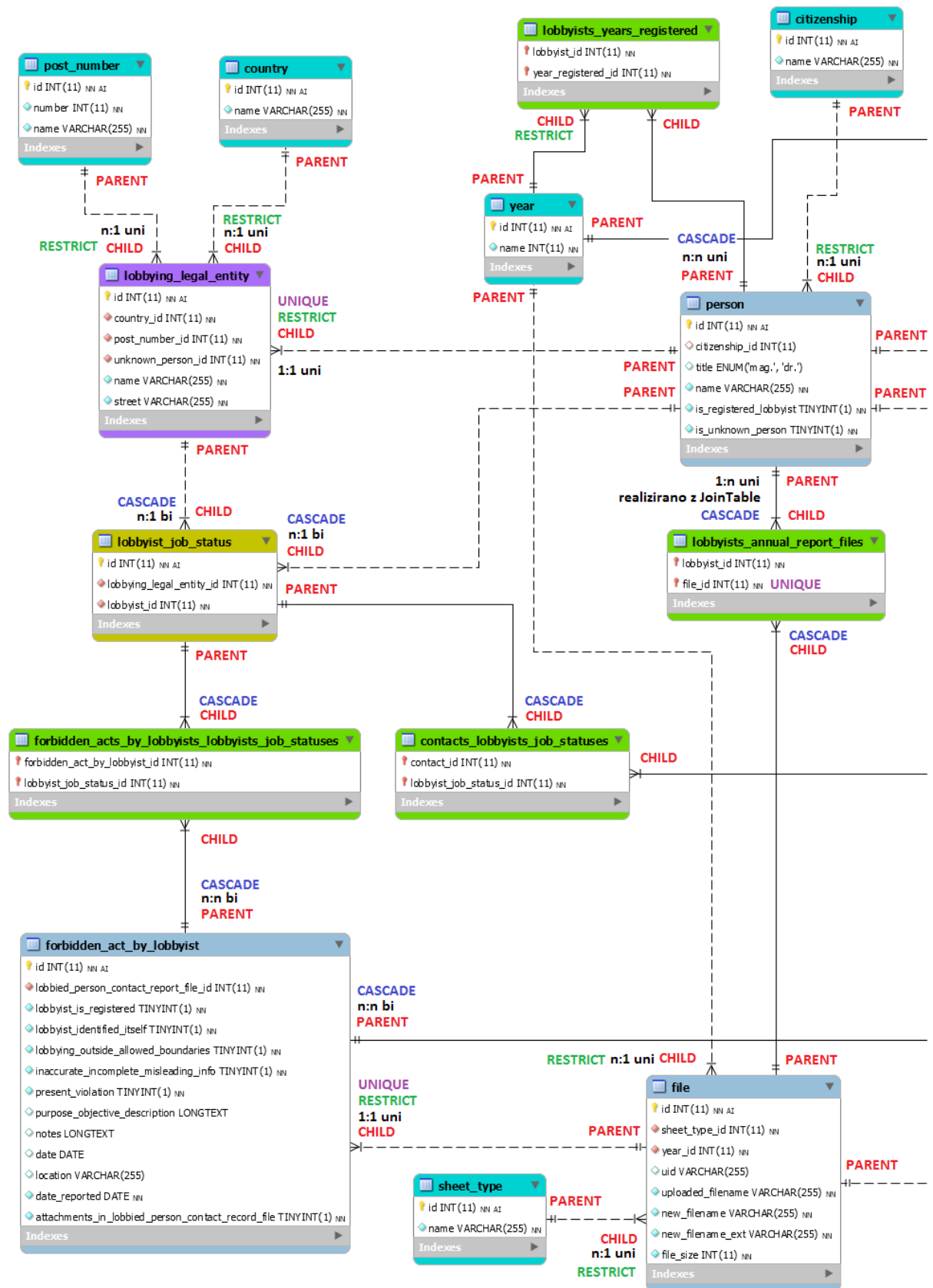
Sledi obrazložitev izbire referencialnih integritet tujih ključev, ko gre za brisanje zapisov iz baze. Za lažji pregled je na voljo Slika 3.17 Entitetno-relacijski model z Slika 3.17.

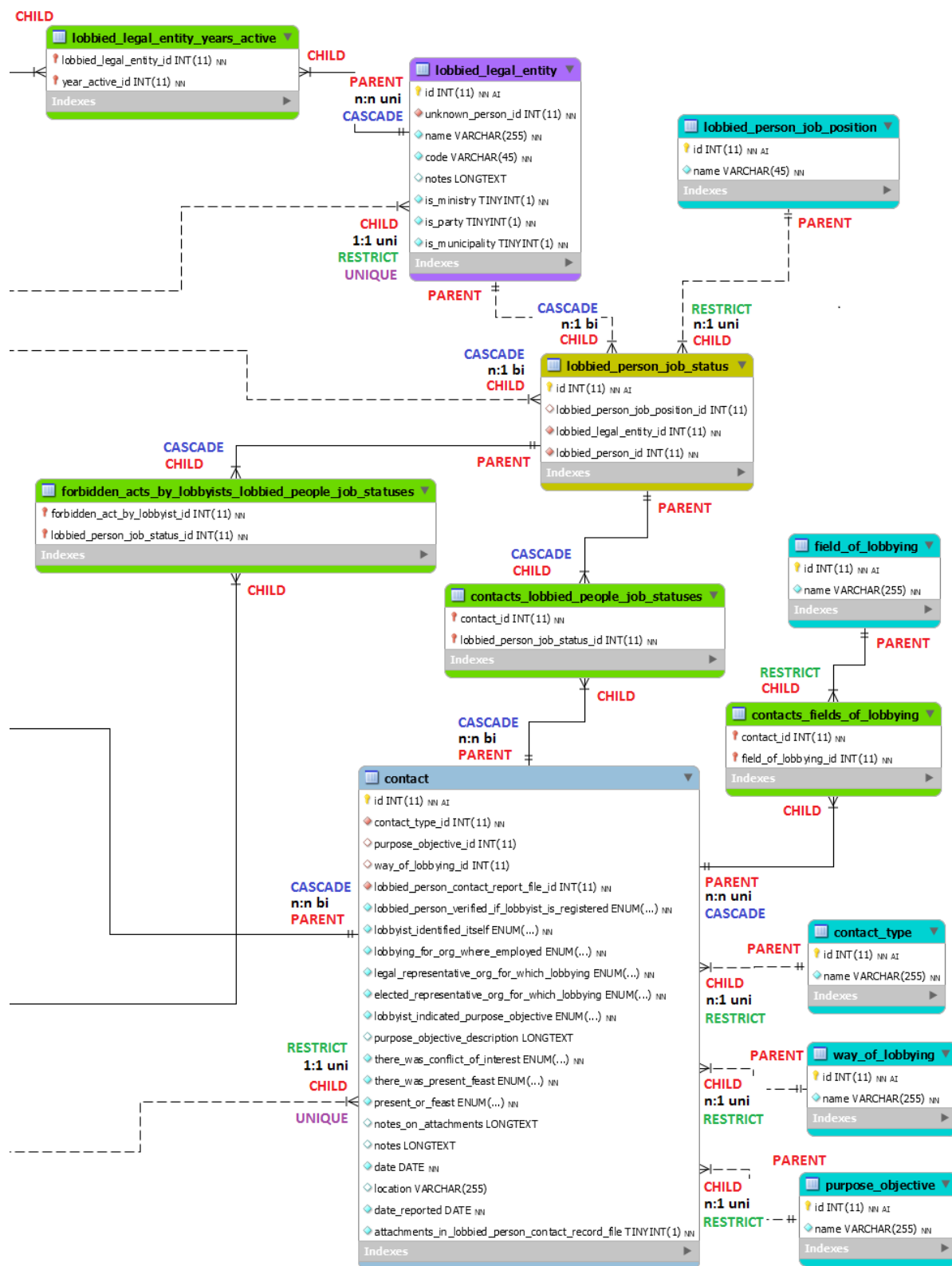
Datoteko, ki je poročilo o nekem stiku, ni mogoče izbrisati brez predhodnega brisanja stika. Tuja ključa podrejenih tabel `'contact'` in `'forbidden_act_by_lobbyist'`, ki referencirata nadrejeno tabelo `'file'`, imata namreč omejitev `'ON DELETE RESTRICT'`, ki pravi, da zapisov v nadrejeni tabeli ni mogoče brisati, če jih referencira vsaj en zapis v podrejeni tabeli.

Datoteko, ki je letno poročilo registriranega lobista, je mogoče brisati brez predhodnega brisanja lobista. Tuji ključ, med nadrejeno tabelo `'file'` in vmesno podrejeno tabelo `'lobbyists_annual_report_files'`, ima namreč omejitev `'ON DELETE CASCADE'`, ki pravi, da brisanje zapisa v nadrejeni tabli, ki ga referencira en ali več zapisov v podrejeni tabeli, pobriše tudi vse zapise v podrejeni tabeli.

V primeru brisanja le povezave med letnim poročilom in registriranim lobistom, z izbrisom zapisa v vmesni podrejeni tabeli `'lobbyists_annual_report_files'`, letno poročilo v nadrejeni tabeli `'file'` ostane v bazi. Tako poročilo je potrebno takoj za tem ročno izbrisati. Letna poročila so dodajana na registrirane lobiste in aplikacija pričakuje povezavo med poročilom in lobistom.

Brisanje zapisa iz nadrejene tabele šifranta, na katerega z referenco kaže vsaj en zapis podrejene tabele, ni mogoče, saj imajo vsi tuji ključ, ki referencirajo tabele šifrantov, omejitev `'ON DELETE RESTRICT'`.

Slika 3.17 Entitetno-relacijski model z referencialnimi integritetami

Do brisanja zapisa nekega tipa stika lahko pride le na zahtevo KPK-ja o naknadni cenzuri. Ob brisanju ustreznega zapisa v nadrejeni tabeli `contact` ali v tabeli `forbidden_act_by_lobbyist`, se iz vseh vmesnih podrejenih tabel vezanih na ti dve tabeli, `contacts_lobbied_people_job_statuses` in `contacts_lobbyists_job_statuses` oz. `forbiddenforbidden_acts_by_lobbyists_lobbied_people_job_statuses` in `forbidden_acts_by_lobbyists_lobbyists_job_statuses`, samodejno pobrišejo ustrezni zapisi. Tuji ključi med tabelami imajo namreč omejitev `ON DELETE CASCADE`.

Ker sta tabeli `contact` in `forbidden_act_by_lobbyist` podrejeni tabeli `file`, ki hrani poročila stikov, je ob brisanju zapisa stika, naknadno potrebno ročno izbrisati še ustrezno datoteko.

Z zahtevo po izbrisu stika iz baze, na željo KPK-ja, z namenom cenzure, se lahko zgodi, da nek zapis v tabeli `person` ter njegov ustrezen zapis v tabeli `lobbyist_job_status` oz. `lobbied_person_job_status` ni več vezan na noben stik, pri katerem je oseba lobirala oz. bila lobirana.

Do umika posameznega registriranega lobista iz nekega stika, lahko pride le na zahtevo KPK-ja o naknadni cenzuri. Ob umiku, je potrebno obvezno nakazati, da je ob stiku bil prisoten eden ali več cenzuriranih lobistov. Stik ne sme ostati brez lobistov! Umik enega ali več lobistov se izvede tako, da se iz ustreznih vmesnih podrejenih tabel `contacts_lobbyists_job_statuses` oz. `forbidden_acts_by_lobbyists_lobbyists_job_statuses` pobriše zapis, ki povezuje lobista s stikom v nadrejeni tabeli, in ustvari nov zapis, ki kaže na ustrezno osebo, ki v bazi predstavlja prisotnost enega ali več cenzuriranih lobistov ob stiku. Zaradi redkosti tega scenarija, uporabniški vmesnik potrebnih akcij ne implementira, kar zahteva administratorjev poseg v bazi. Enaka pravila veljajo za umik oz. spremembo lobirancev stika.

Ob umiku posameznega registriranega lobista iz določenega stika, se lahko prav tako zgodi, da nek zapis v tabeli `person` ter njemu ustrezen zapis v tabeli `lobbyist_job_status`, nista več vezana na noben stik, pri katerem je oseba lobirala.

Iz baze se ne more brisati oseb, ki predstavljajo cenzurirane lobiste interesnih organizacij in neznane lobirance lobiranih organov. Tuja ključa med podrejenima tabelama `lobbied_legal_entity` oz. `lobbying_legal_entity` in nadrejeno tabelo `person`, imata namreč omejitev `ON DELETE RESTRICT`, zato brisanje zapisa v nadrejeni tabeli, na katerega kaže vsaj en zapis v podrejeni tabeli, ni mogoč. Če že obstaja želja po brisanju takih oseb, je najprej potrebno izbrisati interesno organizacijo oz. lobiran organ. Zaradi redkosti tega scenarija, uporabniški vmesnik potrebnih akcij ne implementira, kar zahteva administratorjev poseg v bazi.

Brisanje ostalih oseb iz baze je načeloma nepotrebno in problematično, zaradi česar aplikacija tega ne implementira. V primeru, da se osebo vseeno želi odstraniti iz baze, in gre za edinega prisotnega lobista ali lobiranca na stiku, bo stik postal nepopoln. Aplikacija take stike prepozna v posebnem pogledu in tako administratorju omogoči ustrezno ukrepanje - popravilo ali izbris takega stika. Ostali uporabniki takih stikov ne vidijo.

Uporabnika se izbriše tako, da se zapis pobriše iz nadrejene tabele `person`, kar pobriše vse ustrezne zapise v podrejenih tabelah `lobbied_person_job_status`, `lobbyist_job_status`, `lobbyists_years_registered` in `lobbyists_annual_report_files`. Tuji ključi imajo namreč referencialno integriteto `ON DELETE CASCADE`. Enaka referencialna integritetna je tudi med nadrejenima tabelama `lobbied_person_job_status`, `lobbyist_job_status` in štirimi vmesnimi podrejenimi tabelami, ki hranijo podatke o prisotnih lobirancih in lobistih ob stiku.

Ker je tabela `lobbyists_annual_report_files` podrejena tabeli `file`, ki hrani letna poročila registriranih lobistov, je ob **brisanju registriranega lobista** naknadno potrebno ročno izbrisati še njegova letna poročila iz tabele `file`.

Enako, kakor pri brisanju ostalih oseb, velja za brisanje interesnih organizacij lobiranja in lobiranih organov oz. brisanju zaposlitve za lobirano organ oz. dela za interesno organizacijo lobiranja brez brisanja interesnih organizacij lobiranja in lobiranih organov. Brisanje le teh iz baze je načeloma nepotrebno in problematično zaradi česar ni mogočeno preko uporabniškega vmesnika. V primeru, da se entiteto vseeno želi odstraniti iz baze, lahko nek stik ostane brez vsakega lobista ali lobiranca in tako postane nepopoln. Aplikacija take stike prepozna v posebnem pogledu in tako administratorju omogoči ustrezno ukrepanje - popravilo ali izbris takega stika. Ostali uporabniki takih stikov ne vidijo.

V primeru, da se neko interesno organizacijo lobiranja ali lobiran organ vseeno želi odstraniti iz baze, se pri tem samodejno pobrišejo vsi ustrezni zapisi v tabelah `lobbyist_job_status` in `lobbied_person_job_status`. Tuja ključa med nadrejenima tabelama `lobbying_legal_entity` in `lobbied_legal_entity` ter podrejenima tabelama `lobbyist_job_status` in `lobbied_person_job_status` imata namreč omejitev `ON DELETE CASCADE`. Enaka referencialna integritetna je tudi med nadrejenima tabelama `lobbied_person_job_status`, `lobbyist_job_status` in štirimi vmesnimi podrejenimi tabelami, ki hranijo podatke o prisotnih lobirancih in lobistih ob stiku.

Brisanje interesnih organizacij lobiranja in lobiranih organov ne pobriše njihovih predstavnikov cenzuriranih lobistov in neznanih lobirancev iz nadrejene tabele `person`, kar zahteva ročen poseg. Aplikacija take osebe prepozna v posebnem pogledu in tako administratorju omogoči ustrezno ukrepanje. Ostali uporabniki takih oseb ne vidijo.

3.3.10.2 Popravljanje oz. urejanje

Referencialna integritetna tujega ključa `ON UPDATE` skrbi za to, da ostane razmerje med dvema tabelama med popravljanjem oz. urejanjem sinhronizirano. V praksi to pomeni, da če spremenimo primarni ključ neke referencirane vrednosti v nadrejeni referencirani tabeli, se vse vrednosti tujih ključev v podrejenih tabelah, ki referencirajo nadrejeno tabelo samodejno popravijo. Ker v podatkovnem modelu spletne aplikacije za primarne ključke uporabljamo avtomatsko inkrementirana cela števila, stolpec `id`, ki jih nikoli ne spreminjamo, te nastavitve tuji ključki našega modela ne potrebujejo.

3.4 Implementirane funkcionalnosti

Spletna aplikacija je razdeljena na dva dela. Prvi del, še ne razvit del, bo viden zunanjim obiskovalcem spletne aplikacije in bo namenjen predstavitvi obravnavanih podatkov. Drugi, pretežno že razvit, administrativni del, pa je dostopen administratorju in vnašalcem podatkov v bazo preko prijavitvene forme (angl. login form) in je namenjen vnosu podatkov v bazo ter spremembi administratorjevega oz. vnašalčevega gesla.

Razvoj aplikacije je potekal brez samega vnosa realnih podatkov v aplikacijo ampak s pomočjo mimikiranja podatkov - objektov, ki predstavljajo nerealne podatke (angl. mock object). Več v 4.1.2. Vse slike, ki sledijo, so bile narejene s pomočjo teh podatkov, torej ne odražajo resničnih podatkov.

3.4.1 Administrativni del

Administrativni del zajema spremembo administratorjevega oz. vnašalčevega gesla, elektronskega predala in uporabniškega imena, vse potrebne forme in poglede za administracijo podatkov.

3.4.1.1 Vnašalne forme

Aplikacija je zasnovana taka, da se najprej digitalizira register lobistov (pri tem se stolpec `is_registered_lobbyist` novega zapisa v tabeli `person` postavi na `true`). Po vnosu novega registriranega lobista, preko prve vnosne forme določimo leto za katero digitaliziramo register kot leto registracije, nato pa preko druge forme digitaliziramo še letno poročilo registriranega lobista za izbrano leto v smislu prenosa dokumenta (.pdf datoteka) v aplikacijo. Če izpustimo prvi korak določitve leta registracije, se le to samodejno nastavi ob digitalizaciji letnega poročila.

Naslednji korak je digitalizacija poročil (.pdf datotek) prijav lobističnih stikov po določbah ZIntPK in prijav lobirancev o prepovedanih ravnanj lobistov v smislu prenosa dokumenta v aplikacijo za kar je namenjena posebna forma.

Tretji in zadnji korak je prepis dokumentov v bazo za kar sta namenjeni še dve formi. S prepisom poročil o lobističnih stikih v digitalno obliko se baza polni z množico fizičnih oseb (neregistrirani lobisti in lobiranci - pri tem se stolpec `is_registered_lobbyist` novega zapisa v tabeli `person` postavi na `false`), pravnih oseb lobiranja in lobiranih pravnih oseb.

Administrator in vnašalci podatkov imajo na voljo tudi vnašalne forme za vse šifrante, pravnih oseb lobiranja in lobiranih pravnih oseb.

3.4.1.2 Urejevalne forme

Do potrebe po urejanju lahko pride v dveh primerih:

- takoj po vnosu podatkov v bazo; vnašalec kljub strogemu pregledu podatkov spregleda napako, podatki so popravljeni takoj in pred vnosom naslednjega stika in
- na prošnjo KPK za spremembo informacij o stiku, kot na primer naknadna cenzura prisotnih lobistov.

Zaradi naštetega so torej na voljo naslednje urejevalne forme:

- za lobirane pravne osebe,
- za pravne osebe lobiranja in
- za šifrante (z izjemo zapisov iz tabel `year` in `sheet_type`).

Urejanje prijave lobističnih stikov po določbah ZIntPK in prijave lobirancev o prepovedanih ravnanj lobistov je mogoče le preko baze saj razvoj funkcionalnosti urejanja ne bi bil smislen glede na redkost situacije urejanja.

3.4.1.3 Brisanje

Brisanje zapisov iz baze smo si že podrobno ogledali, sedaj bomo naredili pregled akcij brisanja, ki jih implementira aplikacija.

Aplikacija omogoča brisanje:

- stika,

- poročil stika - a šele po predhodnem brisanju stika,
- letnega poročila registriranega lobista,
- šifrantov (z izjemo zapisov v tabelah `year` in `sheet_type` ter Slovenskega državljanstva in države Slovenije) in
- neznanih lobirancev in cenzuriranih lobistov, ki niso več vezani na nobeno pravno osebo.

Aplikacija ne omogoča brisanja:

- zavezancev (katerega koli tipa),
- pravnih oseb lobiranja in lobiranih pravnih oseb in
- zaposlitve lobistov za interesno organizacijo lobiranja in dela za neko lobirano organizacijo.

3.4.1.4 Pregled nad podatki

Administratorju in vnašalcem podatkov v bazo je na voljo več tabelarnih pogledov za pregled nad podatki v bazi. Uporabnik lahko podatke tabel poljubno prikazuje glede na leto zanimanja, jih filtrira in sortira.

Vsak podatek si lahko uporabnik tudi podrobno ogleda preko več pogledov.

Pri tem naj dodamo, da podroben prikaz fizične osebe, poleg osnovnih podatkov o sami osebi, zajema tudi naslednje podatke:

- če je oseba lobist (lahko cenzuriran, lahko registriran), potem pogled zajema še seznam interesnih organizacij, za katere je oseba lobirala, ter seznam stikov, pri katerih je oseba lobirala v imenu vsake interesne organizacije in
- če je oseba lobiranec (lahko neznan), potem pogled zajema še seznam lobiranih organov, pri katerih je oseba bila zaposlena, ter seznam stikov, pri katerih je oseba bila lobirana v imenu vsakega organa.

Podobno podroben prikaz pravne osebe lobiranja, poleg osnovnih podatkov o sami pravni osebi, zajema tudi seznam vseh lobistov, ki so kdaj lobirali v imenu organizacije, ter seznam vseh stikov, pri katerih je pravna oseba lobirala. Prav tako podroben prikaz lobirane pravne osebe poleg osnovnih podatkov o sami pravni osebi zajema tudi seznam vseh lobirancev, ki so

bili zaposleni pri pravni osebi, njihov službeni položaj ter seznam stikov, pri katerih je pravna oseba bila lobirana.

Aplikacija implementira tudi štiri posebne poglede namenjene zaznavanju anomalij v bazi zaradi ročnih posegov:

- prijav stikov po določbah ZIntPK-ja, ki nimajo nobenega lobiranca ali lobista
- prijav nedovoljenih oz. nezakonitih poskusov lobiranja, ki nimajo nobenega lobiranca ali lobista,
- letnih poročil registriranih lobistov, ki ne pripadajo nobenemu registriranemu lobistu in
- neznanih lobirancev in cenzuriranih lobistov, ki niso več vezani na nobeno pravno osebo, in jih je zato potrebno odstraniti.

3.4.1.5 Osnovni statistični podatki

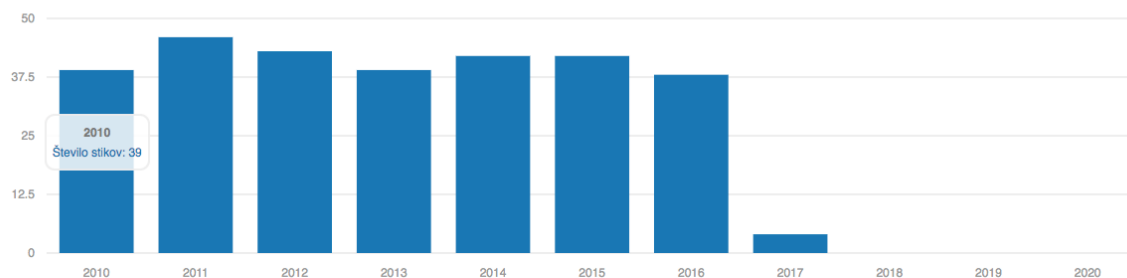
Administrativni del aplikacije nazadnje omogoča statistični pogled nad podatki v bazi. Cilj je bilo ustvariti tabele in grafe z enakimi podatki, kot jih v svojih letnih poročilih prikazuje KPK. Na žalost se bolj sofisticiranih analiz, zaradi skoposti podatkov, ki jih KPK izbira, še ne da izvajati.

Aplikacija realizira naslednje grafe:

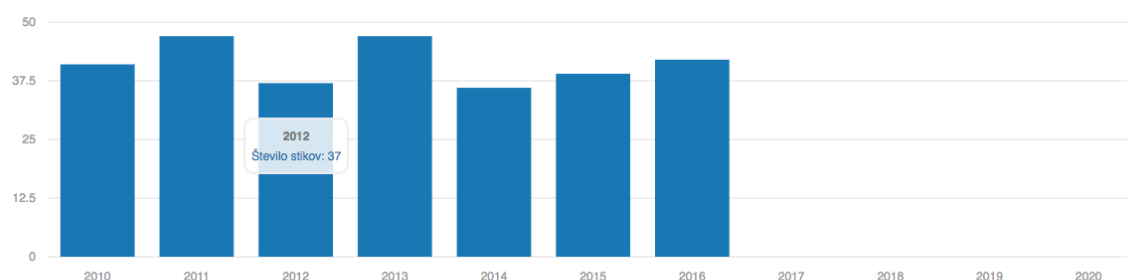
- graf števila lobističnih stikov po določb ZIntPK glede na leto,
- graf števila prijav nedovoljenih oz. nezakonitih poskusov lobiranja glede na leto in
- graf števila registriranih lobistov glede na leto.

Vse tri grafe, s pomočjo umetnih podatkov (podatki niso realni), prikazuje Slika 3.18 Trije grafi s statistični podatki glede na leto.

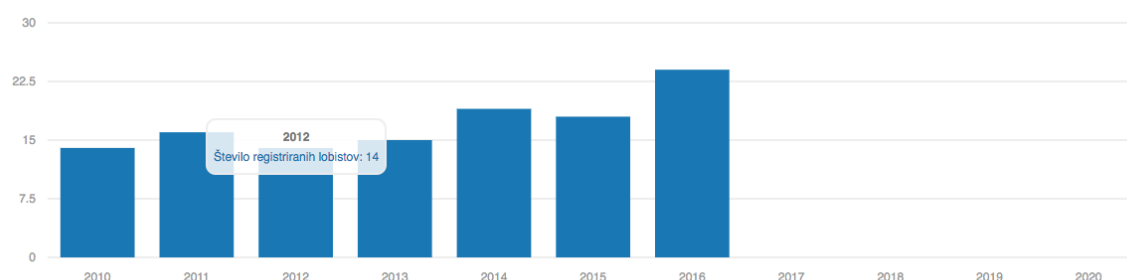
Število lobističnih stikov po določbah ZIntPK glede na leto

Število prijav nedovoljenih oz. nezakonitih poskusov lobiranja glede na leto

Število registriranih lobistov glede na leto

Slika 3.18 Trije grafi s statistični podatki glede na leto

Za vsako leto posebej prikazuje dve tabeli:

- tabelo števila zakonitih lobističnih stikov, števila izjem, stikov, ki nimajo znakov lobiranja, stikov, ki so nezakonito in nedovoljeno lobiranje, in število nedovoljenih oz. nezakonitih poskusov lobiranja in
- tabelo, ki prikazuje število zakonitih lobističnih stikov ali izjem glede na namen in cilj lobiranja.

Obe tabli, s pomočjo umetnih podatkov (podatki niso realni), prikazuje Slika 3.19.

Status lobiranja

Tip lobiranja	Skupaj
Zakoniti lobistični stiki	16
Izjeme	8
Skupaj zakoniti in izjeme	24
Stiki, ki nimajo znakov lobiranja	6
Nezakonita oz. nedovoljena lobiranja	9
Skupaj vsi po določbah ZIntPk	39
Nedovoljeni oz. nezakoniti poskusi	41

Namen in cilj lobiranja

Namen in cilj lobiranja	Zakoniti lobistični stiki	Izjeme	Skupaj
Vpliv na sprejem predpisov in drugih splošnih aktov	1	1	2
Vpliv na odločanje v drugih zadevah	0	1	1
Neznano	15	6	21
Skupaj	16	8	24

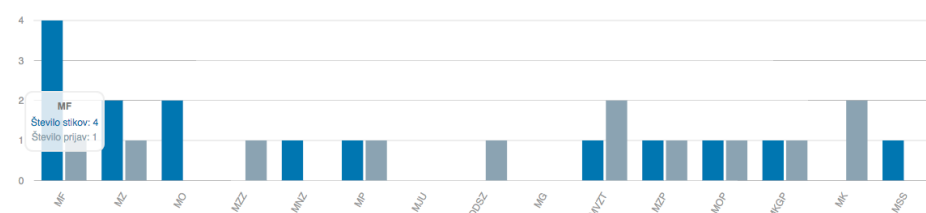
Slika 3.19 Tabeli s splošnimi podatki o številu dogodkov za neko leto

Za vsako leto in vsak tip lobirane pravne osebe: ministrstvo, poslanske skupine (vključno s predsednikom državnega zbora), občine in vse preostale, aplikacija implementira še:

- graf in tabelo s številom vseh lobističnih stikov po določbah ZIntPK-ja in številom vseh prijav nedovoljenih oz. nezakonitih poskusov lobiranja, glede na lobirano pravno osebo prikazani na Slika 3.20,
- graf in tabelo s številom vseh zakonitih lobističnih stikov in izjem po določbah ZIntPK-ja, glede na lobirano pravno osebo prikazani na Slika 3.21 in
- tabelo s številom vseh prisotnih funkcionarjev in javnih uslužbencev ob zakonitih lobističnih stikih in izjemah lobističnih stikov po določbah ZIntPK (ob enem stiku je lahko prisotnih N funkcionarjev, N javnih uslužbencev ter N oseb za katere položaj ni znan) vzorec katere je prikazan na Slika 3.22.

Vse tri slike so bile narejene s pomočjo umetnih podatkov, uporabljenih ob razvoju aplikacije, in ne odražajo realnega stanja.

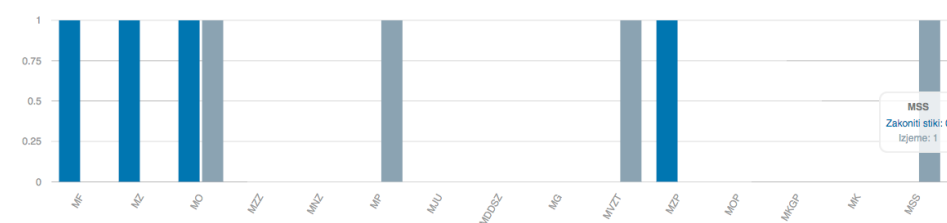
Število vseh lobističnih stikov po določbah ZIntPK in število vseh prijav nedovoljenih oz. nezakonitih poskusov lobiranja:

Poslanska skupina	Lobistični stiki po določbah ZIntPK	Prijave nedovoljenih oz. nezakonitih poskusov lobiranja	Skupaj
Ministrstvo za finance (MF)	4	1	5
Ministrstvo za zdravje (MZ)	2	1	3
Ministrstvo za obrambo (MO)	2	0	2
Ministrstvo za zunanje zadeve (MZZ)	0	1	1
Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ)	1	0	1
Ministrstvo za pravosodje (MP)	1	1	2
Ministrstvo za javno upravo (MUJ)	0	0	0
Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve (MDDSZ)	0	1	1
Ministrstvo za gospodarstvo (MG)	0	0	0
Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo (MVZT)	1	2	3
Ministrstvo za promet (MZP)	1	1	2
Ministrstvo za okolje in prostor (MOP)	1	1	2
Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP)	1	1	2
Ministrstvo za kulturo (MK)	0	2	2
Ministrstvo za šolstvo in šport (MSS)	1	0	1
Skupaj	15	12	27

Slika 3.20 Število vseh lobističnih stikov po določbah ZIntPK-ja in število vseh prijav nedovoljenih oz. nezakonitih poskusov lobiranja, glede na lobirano pravno osebo

Število zakonitih lobističnih stikov in število izjem zakonitega lobističnega stika po določbah ZIntPK:

Poslanska skupina	Zakoniti lobistični stiki	Izjeme	Skupaj
Ministrstvo za finance (MF)	1	0	1
Ministrstvo za zdravje (MZ)	1	0	1
Ministrstvo za obrambo (MO)	1	1	2
Ministrstvo za zunanje zadeve (MZZ)	0	0	0
Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ)	0	0	0
Ministrstvo za pravosodje (MP)	0	1	1
Ministrstvo za javno upravo (MUJ)	0	0	0
Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve (MDDSZ)	0	0	0
Ministrstvo za gospodarstvo (MG)	0	0	0
Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo (MVZT)	0	1	1
Ministrstvo za promet (MZP)	1	0	1
Ministrstvo za okolje in prostor (MOP)	0	0	0
Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP)	0	0	0
Ministrstvo za kulturo (MK)	0	0	0
Ministrstvo za šolstvo in šport (MSS)	0	1	1
Skupaj	8	8	8

Slika 3.21 Število vseh zakonitih lobističnih stikov in izjem po določbah ZIntPK-ja, glede na lobirano pravno osebo

Poslanska skupina	Funkcija/položaj	Zakoniti lobistični stiki	Izjeme	Skupaj po funkciji	Skupaj poročanj
Ministrstvo za finance (MF)	Funkcionar	1	0	1	1
	Javni uslužbenec	1	0	1	
	Neznano	0	0	0	
Ministrstvo za zdravje (MZ)	Funkcionar	1	0	1	1
	Javni uslužbenec	2	0	2	
	Neznano	0	0	0	
Ministrstvo za obrambo (MO)	Funkcionar	1	1	2	2
	Javni uslužbenec	0	1	1	
	Neznano	0	0	0	
Ministrstvo za zunanje zadeve (MZZ)	Funkcionar	0	0	0	0
	Javni uslužbenec	0	0	0	
	Neznano	0	0	0	
Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ)	Funkcionar	0	0	0	0
	Javni uslužbenec	0	0	0	
	Neznano	0	0	0	
Ministrstvo za pravosodje (MP)	Funkcionar	0	0	0	1
	Javni uslužbenec	0	1	1	
	Neznano	0	0	0	
Skupaj					8

Slika 3.22 Številom vseh prisotnih funkcionarjev in javnih uslužbencev ob zakonitih lobističnih stikih in izjemah lobističnih stikov po določbah ZIntPK-ja

3.4.2 Uporabniški del

Uporabniški del aplikacije je del, ki bo namenjen obiskovalcem - splošni javnosti. Le-ta bo, ko bo razvit, omogočal brskanje po digitaliziranem registru lobistov in podatkih javnega značaja o lobiranju v RS.

Več posebnih podstrani, že implementiranih, je namenjenih predstavitvi lobiranja, predstavitvi samega projekta, njegovih namenov in ciljev ter podatkov, ki jih aplikacija obravnava.

Poglavje 4 Tehnologije, orodja in pristopi k razvoju

Poglavje opiše kronološki potek razvoja projekta, tehnologije, orodja in kodne standarde uporabljene pri razvoju. Nazadnje se posveti Symfony ogrodju, uporabljenem pri razvoju spletne aplikacije tega diplomskega dela, in Vagrant orodju, za kreiranje enotnega razvojnega okolja, za vse, ki bi si radi postavili aplikacijo na svoji napravi.

4.1 Kronološki pristop k razvoju

Fazi 1 in 2 sta zaključeni, faze 3, 4 in 5 pa še sledijo.

4.1.1 Faza 1: pridobitev podatkov, zakonitost projekta

Projekt se je pričel s sestankom v imenu Piratske stranke Slovenije pri KPK-ju, ko je bila predstavljena začetna ideja projekta in podana zahteva po pridobitvi podatkov javnega značaja o lobiranju v RS. Pridobljeni podatki so bili stranki izročeni z več odločbami tekom daljšega časovnega obdobja, delno v pisni, delno v elektronski obliki. Sledil je podroben in dolgotrajen pregled vsega pridobljenega materiala in njegova primerjava/verifikacija z javno dostopnimi podatki o lobiranju (letna poročila KPK, KPK Vestniki, Projekt transparentnosti ...). Na podlagi razbranih podatkov, se je poskušalo ugotoviti, ali so nam bili predani vsi zahtevani podatki. Kjer so v to bili zaznani dvomi, je bilo zaproseno za pojasnila in manjkajoče podatke.

4.1.2 Faza 2: podatkovni model, mrežna struktura, programiranje

Pregled vhodnih podatkov je postavil temelje za načrtovanje podatkovnega modela in izgradnjo osnutkov mrežne strukture (angl. wireframe) vsake podstrani spletne aplikacije. Razvoj aplikacije je potekal brez samega vnosa realnih podatkov v aplikacijo, pač pa s pomočjo mimikiranja podatkov - objektov, ki predstavljajo nerealne podatke (angl. mock object). To so avtomatsko generirani objekti, s katerimi se napolni bazo, kar programerju omogoči razvoj in testiranje aplikacije v primerih, ko vnos podatkov, za katere ve strukturo, še ni mogoč. Sledila je priprava spremnega besedila aplikacije, informacije o projektu, lobiranju ...

4.1.3 Faza 3: vnos podatkov v bazo

Tretja faza bo zajemala vnos podatkov. V primeru, da se bodo vnašalci med vnosom podatkov srečali z robnimi primeri, ki niso bili nujno predvideni ob načrtovanju baze se bo ustrezno ukrepalo in popravilo aplikacijo.

4.1.4 Faza 4: razširitev administrativnega in razvoj uporabniškega dela ter razvoj API-ja

Tretja faza bo zajemala razširitev administrativnega dela aplikacije, razvoj uporabniškega dela, ki ga bo videl končni uporabnik, ter razvoj API-ja. V ta namen bodo na projektu sodelovali tudi razvijalci uporabniških vmesnikov, ki bodo prikaz poskušali narediti čim bolj razumljiv in uporabniško prijazen.

Delo, ki je še potrebno pred objavo aplikacije širši javnosti:

1. Omogočiti je potrebno polno digitalizacijo letnih poročil registriranih lobirancev. Za vsak stik o katerem je poročal registrirani lobist mora obstajati poročilo lobiranca. V primeru, da le-ta ne obstaja to pomeni, da lobirance stika ni prijavil in je v prekrški. Sistem mora take kršitve zaznati in jih primerno označiti. Prav tako, mora sistem zaznati kršitve, ko lobiranelec poroča o stiku z registriranim lobistom, registrirani lobist pa v svojem letnem poročilu stika ne navede.
2. Omogočiti je potrebno digitalizacijo in predstavitve zapisov o prejetih darilih funkcionarjev.
3. Implementirati je potrebno obličja (angl. front end) uporabniškega dela spletne aplikacije.
4. Implementirati je potrebno polno delujoč API, ki bo omogočil računalniško berljiv format vseh podatkov v bazi.

4.1.5 Faza 4: Javna objava

Četrta faza bo zajemala sestanek pri informacijskem pooblaščenču, od katerega je potrebno pridobiti dovoljenje za ponovno objavo podatkov javnega značaja.

V tej zadnji fazi se bo, ko bomo na to pripravljeni, zakupilo domeno, pripravilo strežnik in postavitveno proceduro (angl. deploy procedure) za produkcijski strežnik ter izvedlo objavo projekta in aplikacije.

4.2 Tehnologije in orodja razvoja

Sledi seznam vseh tehnologij in orodij uporabljenih pri razvoju aplikacije.

Osnovo za razvoj predstavljajo tehnologije:

- LEMP razvojno okolje, ki zajema Ubuntu Desktop 14.04 [27], kot operacijski sistem okolja razvoja, Nginx [28], kot spletni strežnik, PHP5.6 [29] skriptni jezik in MySQL relacijska podatkovna baza ter Postfix [30], kot spletni strežnik,
- Symfony2.8 [31], odprtokodno spletno programsko PHP ogrodje (angl. framework).
- Komponent in knjižnic drugih avtorjev (angl. third party):
 - Composer [32] upravitelj PHP paketov (angl. package management system),
 - Doctrine [33] orodje za objektno-relacijsko preslikovanje za Symfony,
 - množica PHP orodji vključenih v Symfony ogrodje, kot na primer Monolog [34], Twig [35], Swiftmailer [36].

Ostale tehnologije in orodja uporabljena pri razvoju:

- Bootstrap 3 [37] za razvoj podobe spletne aplikacije (HTML5 [38], CSS3 [390], JavaScript in progresivno JavaScript ogrodje vue.js [40, 74], JQuery [41]),
- spletni vmesnik phpMyAdmin [42] in druga orodja, kot MySQL Workbench 6.3 CE [43] in Sequel Pro [44], so za pregledovanje in upravljanje podatkovne baze,
- MySQL Workbench 6.3 CE za vizualizacije baze v smislu entitetno-relacijskega modela,
- Postman [45] pri gradnji API-ja,
- Git [46] kot VCS,
- SmartGit [47] in GitHub Desktop [48] grafični vmesnik za uporabo Git-a,
- GitHub [49] in GitLab, [50] za spletno gostovanje Git repozitorijev,
- urejevalnika besedil Sublime Text [51] in IDE PhpStorm [52],

- Virtual Box [53] in Vagrant [54] za kreiranje lokalnega okolja za razvijanje,
- MacDown [55] za urejanje t.i. markdown besedil.

4.3 PHP PSR standardi

Izvorna koda spletne aplikacije sledi vsem štirim priporočilom pisanja PHP kode skupine PHP Framework Interop Group (PHP-FIG) [56]:

- PSR-1: Osnovni stil kode (angl. Basic code style),
- PSR-2: Strikten Striktni stil kode (angl. Strict code stile),
- PSR-3: Vmesnik za logiranje (angl. Logger interface),
- PSR-4: avtomatsko nalaganje datotek PHP tolmaču ob izvajalnem času (angl. Autoloading).

4.4 Symfony

Symfony je odprtokodno spletno programsko PHP ogrodje (angl. framework). Gre za skupek samostojnih, nepovezanih in kohezivnih PHP komponent, ki rešujejo običajne probleme spletnega programiranja [57]. Symfony programerju priskrbi vsa potrebna orodja, ki jih potrebuje za takojšen razvoj, da mu jih tako ni potrebno posebej razvijati.

4.4.1 Različica ogrodja uporabljena pri razvoju

Symfony izda novo malo verzijo (angl. minor version) (to je 2.8, 3.2, 4.1) vsakih šest mesecev, eno maja in drugo novembra. Večjo verzijo (angl. major version - to je 2.0, 3.0, 4.0) izda vsaki dve leti hkrati z zadnjo malo verzijo zadnje večje verzije.

Vsaka izdana verzija je opredeljena, bodisi kot standardna verzija (angl. Standard Version), ali kot dolgoročno podprta verzija LTS (angl. Long Term Support Version). Standardna verzija je podprta osem mesecev za popravke programskih napak (angl. bug fixes) in štirinajst mesecev za popravke varnostnih problemov (angl. security issue fixes), predno se ji konča življenjska doba (angl. end of life). LTS verzija je podprta tri leta za popravke programskih napak in štiri leta za popravke varnostnih problemov, pred iztekom življenske dobe. [58].

Zadnja verzija Symfony-ja 3.0, ki je izšla novembra 2015, je standardna verzija. Zato je bila za razvoj spletne aplikacije, spremljajočega dela tega diplomskega dela, uporabljena zadnja LTS verzija 2.8, ki je prav tako izšla novembra 2015 in ima triletno podporo, do novembra 2018, konec življenjske dobe pa novembra 2019.

4.4.2 Komponente Symfony

Symfony je zbirka več kot 20 neodvisnih PHP knjižnic, imenovanih Symfony komponente, ki jih lahko uporabimo znotraj kateregakoli PHP projekta, in ne le nujno takega, ki ga razvijamo z uporabo Symfony ogrodja. Vsaka komponenta ima svoj Git repozitorij. Kodo komponente lahko tako kloniramo z Git ukazom, prenesemo njen arhiv, jo namestimo preko PEAR-a [59] (PHP Extensionj and Application Repository, ogrodje in distribucijski sistem za PHP komponente), ali pa jo v svoj projekt vključimo preko Composerja, upravitelja paketov (angl. package management system) za PHP.

4.4.3 Ogrodje Symfony

Ogrodje Symfony je PHP knjižnica, ki izpolnjuje dve različni nalogi. Prvič, zagotavlja izbrano selekcijo Symfony komponent in knjižnic drugih avtorjev (angl. third-party) in drugič, nudi potrebno konfiguracijo in knjižnico, ki veže vse te komponente ter knjižnice drugih avtorjev v delujočo celoto.

4.4.4 Symfony distribucije

Glede na potrebe projekta programer za njegov razvoj izbere nekaj posameznih Symfony komponent, ali pa uporabi eno izmed obstoječih Symfony distribucij. Symfony distribucija je funkcionalna aplikacija, ki vsebuje glavne Symfony knjižnice, selekcijo uporabnih paketov programske opreme (angl. bundles), smiselno strukturo direktorijev in datotek ter nekaj konfiguracij. Vsaka distribucija vsebuje različno zbirko komponent, primerno za razvoj specifičnega tipa projekta.

4.4.5 Paket programske opreme

- Symfony ima t.i. pakete programske opreme (angl. bundles), ki so kakor vtičniki (angl. plug-in) v drugi programski opremi. Razlog, zakaj jih ne imenujemo vtičniki, je v dejstvu, da je v Symfony-ju paket pravzaprav vse od jedrnih Symfony komponent do kode, ki jo programer spiše ob programiranju svoje aplikacije. Paketi so prvorazredni prebivalci Symfony okolja. So tisto, kar daje Symfony-ju izjemno modularnost. Sestavljeni so iz datotek različnih tipov (PHP datoteke, JavaScript datoteke, slike,

slogovne datoteke ...) in implementirajo samostojno funkcionalnost, ki se jo lahko preprosto deli z drugimi programerji ter uporabi v različnih projektih [60].

4.4.6 MVC in Symfony2

Kratika MVC stoji za besedno zvezo model-pogled-kontróler (angl. model-view-controller), ki predstavlja arhitekturni vzorec gradnje programske opreme. Pristop aplikacijo razdeli na tri povezane plasti [61]. Gre za pristop k razvoju, kjer je koda za eno stran locirana v več datotekah, glede na njeno naravo.

Model-pogled-kontróler:

- Model hrani in manipulira podatke poslovne domene aplikacije neodvisno od uporabniškega vmesnika. Abstrahira poslovno logiko podatkov, s čimer postaneta pogled in kontróler neodvisna od, na primer, uporabljenega tipa podatkovne baze. Model je neodvisen od pogleda in kontrólerja.
- Pogled skrbi za prezentacijo podatkov v obliki, ki uporabniku omogoča interakcijo s podatki. Pogled je odvisen od modela.
- Kontróler interpretira uporabnikove ukaze preko miške in tipkovnice ter informira model in/ali pogled naj se temu primerno spremenita – prosi model, da opravi neko akcijo in vrne podatke ter po potrebi posreduje informacije pogledu, da so predstavljene uporabniku. Kontróler pomaga skriti podobnosti protokolov (HTTP [62], elektronska sporočila, ...) pred modelom in pogledom. Kontróler je odvisen od modela.

Symfony2 se je v programerskih krogih mnogokrat propagiral kot MVC ogrodje, vendar se v sami dokumentaciji Symfony2-ja besedna zveza MVC pojavi le enkrat, morda dvakrat. Razvijalna ekipa Symfony2-ja prav tako ogrodja ne propagira kakor MVC, saj jim je vseeno, ali je MVC ogrodje ali ne in pomembneje je, da ga propagirajo kot HTTP ogrodje oziroma Zahteva/Odgovor ogrodje. Temeljni principi Symfony2-ja so namreč zgrajeni okoli HTTP specifikacije. Spletni razvoj se je v preteklih letih zelo razvil in pojavili so se tipi projektov, ki jih včasih ni bilo. Enkrat programer želi razviti REST API, spet drugič želi razviti projekt, kjer je logika pretežno v brskalnikih, in se server uporabi le za strežbo podatkov. Taki projekti ne potrebujejo MVC ogrodja, ampak nekaj, kar zna delati s HTTP zahtevami in odgovori. Programer tako/zato potrebuje ogrodje, ki implementira HTTP specifikacijo in Symfony2 to je [63].

Kdor želi Symfony2 imenovati MVC ogrodje, mora vedeti, da Symfony2 oskrbuje programerja le s kontrólerjem in pogledom, ne pa tudi z modelom. Programer mora sam kreirati model ali

pa uporabiti orodja, ki mu omogočijo model, kakor je na primer ORM. ORM v Symfony2-ju se lahko integrira z Doctrine2 ali Propel-om, vendar gre za pogojne odvisnosti. Symfony2 jedrne lastnosti se ne in se nikoli ne bodo zanašale na ORM [63].

4.4.7 ORM

ORM je tehnika oz. načrtovalski vzorec (angl. design pattern) dostopa do relacijske baze z objektno orientiranega jezika. Ena izmed implementacij ORMja za PHP je Doctrine.

4.5 Vagrant

Pri razvoju aplikacij se srečujemo z več okolji. Vsako okolje služi specifičnemu namenu in na nek način predstavlja stanje aplikacije. Ko govorimo o okolju, mislimo na okolje, v katerem živi aplikacija.

Zaželena je uporaba vsaj štirih okolij:

- lokalno razvojno okolje (angl. local environment):
 - o programerjev računalnik, kjer se aplikacija razvija in na grobo testira;
- okolje testiranja (angl. testing environment):
 - o za testiranje imamo lahko tudi več okolji, ne le enega, pri čemer vsak služi določenemu tipu testiranja aplikacije - razvojno okolje (angl. development environment), okolje stalnega vključevanja (angl. integration environment), testno okolje ali okolje ocene kakovosti (angl. test/qa environment) [64];
- uprizoritveno okolje (angl. staging environment):
 - o kopija produkcija - kopija baze, kopija vseh kronov (angl. cron job) in podobno,
 - o tukaj se izvede zadnje testiranje, preden se kodo servira končnim uporabnikom;
- produkcijsko okolje (angl. production environment):
 - o okolje, iz katerega se streže aplikacijo končnim uporabnikom,
 - o vsebuje najbolj stabilno kodo, ki je bila obsežno testirana in ima, kar se da najmanj hroščev.

Najpomembnejša stvar vseh okolji je, da so vsa enaka - imajo enako postavitve z operacijskim sistemom in vso programsko opremo enakih verzij in konfiguracij. V najboljšem scenariju so taka okolja ponovljiva z avtomatizacijo. Govorimo o avtomatskem postavitvi strežniškega okolja (angl. server provisioning). Recimo, da si postavljamo novo instanco strežnika ali virtualnega okolja. Običajno moramo opraviti naslednje korake:

- namestiti programsko opremo,
- ustrezno konfigurirati programsko opremo,
- postaviti storitev ali aplikacijo,
- konfigurirati storitev ali aplikacijo in
- servirati storitve ali aplikacijo.

Če to izvedemo ročno, hitro pozabimo kako to izvesti večkrat popolnoma enako. Več okolji z več programske opreme in storitev kot imamo, težje bo naše delo in več napak bomo pri tem storili. Namesto tega lahko danes uporabimo orodja, ki take naloge avtomatizirajo [65]. Eno izmed takih orodji je Vagrant. Vagrant je odprtokodno orodje ukazne vrstice za kreiranje in upravljanje virtualnih okolji za kreiranje okolji [66].

Vagrant uporablja orodja za postavitve strežniških okolij (angl. provisioners) in ponudnike virtualizacije (angl. providers) za kreiranje upravljanje virtualnih okolij. Orodja za postavitve strežniških okolij kot na primer Puppet [67] in Chef [68] so orodja, ki omogočajo konfiguracijo virtualnih okolij. Namesto teh orodji Vagrant omogoča uporabo tudi navadnih skript. Ponudniki virtualizacije so storitve, ki jih Vagrant uporablja zato, da postavi in ustvari virtualno okolje. Najbolj uporabljeni ponudniki virtualizacije so: VirtualBox, Amazon AWS [69], VMWare [70] and Docker [71].

Vagrant sedi na vrhu virtualizacijske strojen opreme kot ovoj (angl. wrapper) in omogoča uporabniku preprosto interakcijo z virtualizacijskim ponudnikom. Avtomatizira konfiguracijo virtualnih okolij z uporabo orodji za postavitve strežniškega okolja ali temu namenjenih skript, ki se izvedejo ob prvem zagonu virtualnega okolja. Strojne in programske zahteve so napisane v konfiguracijski datoteki `Vagrantfile`. V njej je ustrezno zaporedje korakov za kreiranje Vagrant škatle (angl. Vagrant box) razvojnega okolja. Škatla je format s končnico (.box) Vagrant okolij, ki se nato lahko kopira na druge računalnike in okolja z namenom reprodukcije okolja [72].

Razvita aplikacija pride skupaj z Vagrant konfiguracijsko datoteko `Vagrantfile` in skripto, ki izbran operacijski sistem, Ubuntu 14.04 skonfigurira tako, da lahko projekt in delo na njem prične kdorkoli, v izredno hitrem času, v popolnoma enakem okolju kot je bil projekt razvit.

Poglavje 5 Sklepne ugotovitve

Zastavljeni projekt, pridobiti podatke javnega značaja o lobiranju v RS, jih strukturno analizirati, narediti podatkovni model in zgraditi aplikacijo, ki bo te podatke transparentno predstavljala, se je sprva zdela preprosta, a se je kasneje izkazala za izredno kompleksno nalogo. K temu je pripomogla neučinkovitost KPK-ja pri zbiranju podatkov zavezancev o lobiranju (spreminjajoče se verzije obrazcev, ki sploh niso obvezni za uporabo ter nekonsistentnost in neprimerljivost podatkov v letnih poročilih KPK-ja in v njenem projektu transparentnosti). Torej je bilo, preden se je razvoj zastavljene aplikacije sploh lahko pričel, potrebno pridobljene podatke podrobno analizirati; tako je bil že ta del naloge nepričakovano in nenačrtovano zahteven in časovno potraten. Sočasno smo s to podrobno analizo do sedaj pridobljenih podatkov javnega značaja o lobiranju v RS ustvarili natančnejšo sliko stanja nadzora nad lobiranjem. Ugotovili smo, da so obrazci, ki jih uporablja KPK za zbiranje podatkov, neučinkoviti, kratka, primerni za prenovu. Izredno pomemben podatek, ki ga ne zajamejo, bi pa omogočal izvajati kompleksnejše analize in boljši nadzor, je podrobna informacija o predmetu lobiranja: npr. točna navedba zakona, zakona v obravnavi, v pripravi itd. S podrobno analizo podatkov in načinov, s katerimi poskuša KPK (neučinkovito) zagotavljati transparentnost lobiranja, smo tudi potrdili našo začetno predpostavko, da KPK - za predstavitev podatkov javnega značaja o lobiranju v RS splošni javnosti - nujno potrebuje aplikacijo, ki bo zagotovila večjo transparentnost. Lotili smo se izgradnje take aplikacije in s tem postavili temelj, na katerem bomo v nadaljevanju razvili polno delujočo aplikacijo, ki bo zagotavljala učinkovito transparentnost podatkov javnega značaja o lobiranju in tako nad slednjim omogočila javni nadzor.

Literatura

Viri:

- [1] Lobiranje v Sloveniji: Poziv k transparentnosti in etičnemu lobiranju (november 2014), str. 7-9, 11, 13, 15-18, 22, 26-28, 30. *Transparency International Slovenia* [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: http://www.transparency.si/images/publikacije/lobiranje/porocilo_lobiranjevsloveniji.pdf.

Spletni viri

- [2] Projekt transparentnosti. *Komisija za preprečevanje korupcije* [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <https://www.kpk-rs.si/sl/projekt-transparentnost>.
- [3] KPK Vestnik, št. 1 (april 2011), str. 2-3. *Komisija za preprečevanje korupcije* [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: https://www.kpk-rs.si/download/t_newsletter/3.
- [4] KPK Vestnik, št. 14 (maj 2012), str. 1-3. *Komisija za preprečevanje korupcije* [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: https://www.kpk-rs.si/download/t_newsletter/16.
- [5] Ustava Republike Slovenije. *Pravno-informacijski sistem RS* [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=USTA1>.
- [6] Ocena stanja in letno poročilo 2011 (februar 2013), str. 13-14, 22, 28, 157, 217. *Komisija za preprečevanje korupcije* [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: https://www.kpk-rs.si/download/t_datoteke/11292.
- [7] Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije. *Pravno-informacijski sistem RS* [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6240#>.
- [8] ZIntPK-A. *Pravno-informacijski sistem RS* [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6184#>.

- [9] ZIntPK-B. *Pravno-informacijski sistem RS* [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6211#>.
- [10] KPK Vestnik, št. 3 (junij 2011), str. 2. *Komisija za preprečevanje korupcije* [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: https://www.kpk-rs.si/download/t_newsletter/5.
- [11] KPK Vestnik, št. 12 (marec 2012), str. 4. *Komisija za preprečevanje korupcije* [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: https://www.kpk-rs.si/download/t_newsletter/14.
- [12] Pojasnilo o lobiranju (julij 2011), pojasnila št. 3, 21, 27, 55. *Komisija za preprečevanje korupcije* [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: [https://www.kpk-rs.si/upload/datoteke/Sistemsko_pojasnilo_o_lobiranju_po_ZIntPK_pdf\[1\].pdf](https://www.kpk-rs.si/upload/datoteke/Sistemsko_pojasnilo_o_lobiranju_po_ZIntPK_pdf[1].pdf).
- [13] KPK Vestnik, št. 32 (december 2012), str. 5. *Komisija za preprečevanje korupcije* [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: https://www.kpk-rs.si/download/t_newsletter/34.
- [14] Letno poročilo 2014 (maj 2015), str. 17, 22, 39, 73. *Komisija za preprečevanje korupcije* [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: https://www.kpk-rs.si/download/t_datoteke/11295.
- [15] Letno poročilo 2010 (maj 2011), str. 23-24, 30. *Komisija za preprečevanje korupcije* [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: https://www.kpk-rs.si/download/t_datoteke/11290.
- [16] KPK Vestnik, št. 7 (oktober 2011), str. 5. *Komisija za preprečevanje korupcije* [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: https://www.kpk-rs.si/download/t_newsletter/9.
- [17] Obrazci s področja lobiranja (december 2015). *Komisija za preprečevanje korupcije* [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <https://www.kpk-rs.si/sl/eobrazci/eobrazci/41>.
- [18] Register lobistov. *Komisija za preprečevanje korupcije* [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <https://www.kpk-rs.si/sl/lobiranje-22/register-lobistov>.
- [19] Lobiranje nejavno vplivanje na odločanje oblasti, zloženka (2011). *Komisija za preprečevanje korupcije* [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: https://www.kpk-rs.si/download/t_datoteke/9523.
- [20] Letno poročilo Komisije za leto 2012 [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: https://www.kpk-rs.si/download/t_datoteke/11293.
- [21] Letno poročilo Komisije za leto 2013 [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: https://www.kpk-rs.si/download/t_datoteke/11294.

- [22] Poročilu o delu na področju lobiranja za leto 2012 [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <https://www.kpk-rs.si/upload/datoteke/Poro%C4%8Dilo%20o%20delu%20na%20podro%C4%8Dju%20lobiranja%20za%20leto%202012.pdf>.
- [23] Zakon o dostopu do informacij javnega značaja. [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200651&stevilka=2180>.
- [24] Transparency International Slovenia. [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <http://www.transparency.si/>.
- [25] GNU General Public Licence, version 2. *GNU Operating System* [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <https://www.gnu.org/licenses/old-licenses/gpl-2.0.en.html>.
- [26] MySQL [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <https://www.mysql.com/>.
- [27] Ubuntu [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <http://www.ubuntu.com/>.
- [28] Nginx [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <http://nginx.org>.
- [29] PHP [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <https://www.php.net>.
- [30] Postfix [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <http://www.postfix.org/>
- [31] Symfony [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <http://symfony.com/>.
- [32] Composer [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <https://getcomposer.org>.
- [33] Doctrine [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <http://www.doctrine-project.org>.
- [34] Monolog [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <https://github.com/Seldaek/monolog>
- [35] Twig [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <http://twig.sensiolabs.org/>
- [36] Swiftmailer [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <http://swiftmailer.org/>
- [37] Bootstrap [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <http://getbootstrap.com>
- [38] HTML5 [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <https://www.w3.org/TR/html5/>
- [39] CSS3 [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <https://www.w3.org/Style/CSS/current-work.en.html>

- [40] JavaScript [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <https://www.javascript.com/>
- [41] JQuery [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <https://jquery.com/>
- [42] PhpMyAdmin [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <https://www.phpmyadmin.net/>
- [43] MySQL Workbench [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na:
<https://www.mysql.com/products/workbench/>
- [44] Sequel Pro [Online]: Dosegljivo 8.2.2017 na: <https://www.sequelpro.com/>
- [45] Postman [Online]: Dosegljivo 8.2.2017 na: <https://www.getpostman.com/>
- [46] Git [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <https://git-scm.com/>
- [47] SmartGit [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <http://www.syntevo.com/smartgit/>
- [48] GitHub Desktop [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <https://desktop.github.com/>
- [49] GitHub [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <http://github.com/>
- [50] GitLab [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <https://gitlab.com/>
- [51] Sublime Text [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <http://www.sublimetext.com/>
- [52] PhpStorm [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <https://www.jetbrains.com/phpstorm/>
- [53] Virtual Box [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <https://www.virtualbox.org/>
- [54] Vagrant [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <https://www.vagrantup.com/>
- [55] MacDown [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <http://macdown.uranusjr.com/>
- [56] PHP Framework Interop Group [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <http://www.php-fig.org/>
- [57] Uradna Symfony dokumentacija (november 2016) [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na:
http://symfony.com/doc/current/create_framework/introduction.html
- [58] Uradna Symfony dokumentacija (november 2016) [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na:
<http://symfony.com/doc/current/contributing/community/releases.html>
- [59] PEAR [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <https://pear.php.net/>

- [60] Uradna Symfony dokumentacija (november 2016) [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: http://symfony.com/doc/current/quick_tour/the_architecture.html#understanding-the-bundle-system
- [61] Model-view-controller (november 2016) *Wikipedija* [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <https://en.wikipedia.org/wiki/Model%E2%80%93view%E2%80%93controller>
- [62] HTTP protokol. *W3* [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <https://www.w3.org/Protocols/>
- [63] What is Symfony2? (november 2016) *Fabien Potencier Blog* [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <http://fabien.potencier.org/what-is-symfony2.html>
- [64] Development environment (november 2016). *Wikipedija* [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: https://en.wikipedia.org/wiki/Deployment_environment#Environments
- [65] Deploying PHP Applications, Niklas Modess (januar 2016) [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <https://leanpub.com/deploying-php-applications>
- [66] Vagrant [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <https://www.vagrantup.com/docs/>
- [67] Puppet [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <https://puppet.com/>
- [68] Chef [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <https://www.chef.io/chef/>
- [69] Amazon AWS [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <https://aws.amazon.com/>
- [70] VMware [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <http://www.vmware.com/>
- [71] Docker [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <https://www.docker.com/>
- [72] Vagrant (software) (november 2016). *Wikipedia*. [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: [https://en.wikipedia.org/wiki/Vagrant_\(software\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Vagrant_(software))
- [73] Letno poročilo 2015 (maj 2016), str. 7. *Komisija za preprečevanje korupcije* [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: https://www.kpk-rs.si/download/t_datoteke/11997,
- [74] Vue, progressive JavaScript Framework [Online]. Dosegljivo 8.2.2017 na: <https://vuejs.org/>

Priloge

Priloga vsebuje:

1. zadnji - trenutni obrazec, ki se uporablja za beleženje prijav lobističnih stikov po določbah ZIntPK-ja,
2. prvo - starejšo verzijo obrazca za prijavo prepovedanih ravnanj lobistov,
3. novejšo - trenutno verzijo obrazca za prijavo prepovedanih ravnanj lobistov IN
4. zadnjo verzijo obrazca za letno poročanje o delu lobista.

1. Zadnji - trenutni obrazce, ki se uporablja za beleženje prijav lobističnih stikov po določbah ZIntPK.

INTEGRITETA, ODGOVORNOST,
VLADAVINA PRAVA

REGISTER LOBISTOV

ZAPIS LOBIRANCA O STIKU Z LOBISTOM

V skladu z 68. in 69. členom Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije (Uradni list RS, št. 69/11 – uradno prečiščeno besedilo; v nadaljevanju: ZIntPK) sporočam podatke o stiku z lobistom, ki je vpisan v register lobistov oziroma se ni dolžan vpisati v register lobistov (preverite na spletni strani: <https://www.kpk-rs.si/sl/lobiranje-22/register-lobistov> oziroma v javno dostopnih evidencah poslovnih subjektov).

1. PODATKI O LOBIRANCU

1.1 Ime in priimek:

1.2 Naziv in naslov (ulica, hišna številka, naselje, pošta, kraj) državnega organa/ organa lokalne skupnosti/nosilca javnega pooblastila pri katerem ste zaposleni:

1.3 Izberi status:

2. PODATKI O LOBISTU:

2.1 Ime in priimek:

2.2 Prebivališče (ulica, hišna številka, naselje, pošta, kraj):

2.3 Naziv in naslov (ulica, hišna številka, naselje, pošta, kraj) interesne organizacije, ali druge organizacije za katero lobist lobira:

2.4 Status lobista:
(izberete lahko več možnosti)

- ☐ lobist je vpisan v register lobtov v RS
- ☐ lobist lobira za interesno organizacijo v kateri je zaposlen
- ☐ lobist je zakoniti zastopnik interesne organizacije za katero lobira
- ☐ lobist je izvoljeni predstavnik interesne organizacije za katero lobira

2.5 Namen in cilj, zaradi katerega lobist lobira:

2.5.1 Če ste v prejšnji točki vpisali **vpliv na sprejem predpisov in drugih splošnih aktov**, se v nadaljevanju podrobno (konkretno) vpiše na katere predpise se je vplivalo. Nosilci javnih pooblastil morajo vpisati tudi, ali je bilo nejavno vplivanje na sprejem predpisov in drugih splošnih aktov izvedeno v okviru izvajanja javnega pooblastila.

2.5.2 Če ste v prejšnji točki vpisali **vpliv na odločanje v drugih zadevah**, se v nadaljevanju podrobno (konkretno) vpiše na katere druge zadeve se je vplivalo. Nosilci javnih pooblastil morajo vpisati tudi, ali je bilo nejavno vplivanje na odločanje v drugih zadevah izvedeno v okviru izvajanja javnega pooblastila.

3. NAVEDBA MOREBITNIH PRILOG, KI JIH JE LOBIST PRI STIKU POSREDOVAL LOBIRANCU:
(kopije prilog lahko priložite obrazcu)

4. IDENTIFIKACIJA LOBISTA:

4.1 Lobiranec je predhodno preveril, ali je lobist vpisan v register lobistov:

4.2 Ali se je lobist identificiral lobirancu in se izkazal s pooblastilom interesne organizacije za lobiranje v določeni zadevi ter navedel namen in cilj za katerega lobira?

5. ALI JE PRI STIKU LOBIRANCA Z LOBISTOM PRIŠLO DO NASPROTJA INTERESOV?

5.1 Nasprotje interesov po določbah ZIntPK so okoliščine, v katerih zasebni interes uradne osebe vpliva ali ustvarja videz, da vpliva na nepristransko in objektivno opravljanje njenih javnih nalog.

6. DARILO/POGOSTITEV:

(Funkcionarji o prejetih darilih poročajo samo, če je vrednost darila preseгла višino 25,00 EUR. Javni uslužbenci o prejetih darilih poročajo samo, če je vrednost darila preseгла višino 20,86 EUR.)

6.1 Ali vas je lobist ob lobiranju obdaril oziroma pogostil?

☐ Darilo

☐ Pogostitev

7. DATUM, KRAJ IN NAČIN LOBIRANJA:

7.1 Datum:

7.2 Kraj:

7.3 Način lobiranja:

8. OPOMBE:

9. OPOZORILO:

Kot lobiranec lahko privolite v nejavni stik z lobistom samo po predhodni preveritvi, če je lobist vpisan v register lobistov. Podatki o vpisu posameznega lobista v register se nahajajo na spletni strani Komisije za preprečevanje korupcije (v nadaljevanju: komisija) (www.kpk-rs.si).

V primeru, da je pri vašem stiku nastalo nasprotje interesov, ste dolžni stik odkloniti in tudi o tem izdelati ta zapis.

Na podlagi drugega odstavka 68. člena ZIntPK morate naveden izpolnjen obrazec oziroma zapis posredovati v roku **treh dni**, v vednost svojemu predstojniku in komisiji.

Če lobist ni vpisan v register morate poskus lobiranja prav tako prijaviti komisiji v roku desetih dni (Glej obrazec: prijava lobirancev o prepovedanih ravnanjih lobistov)

Izjeme!

Ne glede na določbe ZIntPK, ki urejajo lobiranje, se osebi/lobistu, ki lobira za interesno organizacijo, v kateri je zaposlen, za ta namen ni treba vpisati v register. Enako velja za zakonitega zastopnika ali izvoljenega predstavnika interesne organizacije. Lobiranci ste tovrstne stike, kadar gre za lobiranje, dolžni prijaviti komisiji v roku **treh dni**.

Kraj, datum:

Ime in priimek:

Podpis: _____

2. Prva, starejša verzija obrazca za prijavo prepovedanih ravnanj lobistov.

Republika Slovenija

KOMISIJA ZA PREPREČEVANJE KORUPCIJE
REGISTER LOBISTOV

PRIJAVA LOBIRANCA O PREPOVEDANIH RAVNANJH LOBISTOV

Skladno z 71. členom Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije (ZIntPK, Uradni list RS, št.69/11) prijavljam prepovedano ravnanje lobiranja.

1. OSEBNI PODATKI LOBIRANCA

1.1 Priimek, ime:

1.2 Naziv in naslov organa v katerem ste zaposleni (naziv, ulica, hišna št., naselje, pošta, kraj):

2. PRI STIKU Z LOBISTOM SO BILE KRŠENE DOLOČBE 58., 69., IN 70. ČLENA ZIntPK, KI DOLOČAJO:

(določba 58. člena ZIntPK)

1

• Dejanja lobiranja lahko izvaja domača ali tuja fizična oseba, ki je vpisana v registru lobistov v Republiki Sloveniji, ki ga vodi komisija. Vpis v register je pogoj za pričetek izvajanja lobiranja.

☐ JE prišlo do kršitve

☐ NI prišlo do kršitve

(določba 69. člena ZIntPK)

2

• Ali se je lobist identificiral in pokazal pooblastilo interesne organizacije za lobiranje v določeni zadevi.

☐ JE prišlo do kršitve

☐ NI prišlo do kršitve

(določba 70. člena ZIntPK)

3

• Lobist ne sme lobirati izven okvirov, kot je določeno v 14. točki 4. člena ZIntPK*

☐ JE prišlo do kršitve

☐ NI prišlo do kršitve

(določba 70. člena ZIntPK)

4

• Lobist lobirancem ne sme posredovati netočnih, nepopolnih ali zavajajočih informacij.

☐ JE prišlo do kršitve

☐ NI prišlo do kršitve

KOMISIJA ZA PREPREČEVANJE KORUPCIJE, Dunajska cesta 56, 1000 Ljubljana
Telefon: 01 400 5710, Fax: 01 478 8472 E-pošta: anti.korupcija@kpk-rs.si, spletni naslov: www.kpk-rs.si

(določba 70. člena ZIntPK)

5 • Lobist pri lobiranju ne sme ravnati proti predpisom, ki določajo prepoved sprejemanja daril v zvezi z opravljanjem funkcije ali javnimi nalogami lobirancev.

☐ JE prišlo do kršitve

☐ NI prišlo do kršitve

3. PODATKI LOBISTA:

3.1 Priimek in ime:

3.2 Prebivališče (ulica, hišna št., naselje, pošta, kraj):

3.3 Naziv in naslov interesne organizacije, ali druge organizacije za katero lobist lobira (naziv, ulica, hišna št., naselje, pošta, kraj):

3.4 Namen in cilj, zaradi katerega lobist lobira:

4. OPOMBE:

* 14.točka 4. člena ZIntPK »lobiranje« je delovanje lobistov, ki za interesne organizacije izvajajo nejavno vplivanje na odločanje državnih organov in organov lokalnih skupnosti ter nosilcev javnih pooblastil pri obravnavi in sprejemanju predpisov in drugih splošnih aktov, pa tudi na odločanje državnih organov in organov ter uprav lokalnih skupnosti, ter nosilcev javnih pooblastil o drugih zadevah razen tistih, ki so predmet sodnih in upravnih postopkov ter postopkov, izvedenih po predpisih, ki urejajo javna naročila, in drugih postopkov, pri katerih se odloča o pravicah ali obveznostih posameznikov. Za dejanje lobiranja šteje vsak nejavni stik lobista z lobiranci, ki ima namen vplivati na vsebino ali postopek sprejemanja prej navedenih odločitev.

Na podlagi 71. člena ZIntPK morate obrazec posredovati komisiji v **roku desetih dni** od poskusa lobiranja.

Kraj, datum:

Priimek, ime:

Podpis: _____

3. Novejša, trenutna verzija obrazca za prijavo prepovedanih ravnanj lobistov.

INTEGRITETA, ODGOVORNOST,
VLADAVINA PRAVA

REGISTER LOBISTOV

PRIJAVA LOBIRANCA O PREPOVEDANIH RAVNANJH LOBISTOV

Skladno z 71. členom Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije (ZIntPK, Uradni list RS, št.69/11) prijavljam prepovedano ravnanje lobiranja.

1. OSEBNI PODATKI LOBIRANCA

1.1 Priimek, ime:

1.2 Naziv in naslov organa v katerem ste zaposleni (naziv, ulica, hišna št., naselje, pošta, kraj):

2. PRI STIKU Z LOBISTOM SO BILE KRŠENE DOLOČBE 58. IN 70. ČLENA ZIntPK, KI DOLOČAJO:

(določba 58. člena ZIntPK)

1 • Dejanja lobiranja lahko izvaja domača ali tuja fizična oseba, ki je vpisana v registru lobistov v Republiki Sloveniji, ki ga vodi komisija. Vpis v register je pogoj za pričetek izvajanja lobiranja.

☐ JE prišlo do kršitve

☐ NI prišlo do kršitve

(določba 70. člena ZIntPK)

2 • Lobist ne sme lobirati izven okvirov, kot je določeno v 14. točki 4. člena ZIntPK*

☐ JE prišlo do kršitve

☐ NI prišlo do kršitve

(določba 70. člena ZIntPK)

3 • Lobist lobirancem ne sme posredovati netočnih, nepopolnih ali zavajajočih informacij.

☐ JE prišlo do kršitve

☐ NI prišlo do kršitve

(določba 70. člena ZIntPK)

4 • Lobist pri lobiranju ne sme ravnati proti predpisom, ki določajo prepoved sprejemanja daril v zvezi z opravljanjem funkcije ali javnimi nalogami lobirancev.

☐ JE prišlo do kršitve

☐ NI prišlo do kršitve

3. PODATKI LOBISTA:

3.1 Priimek in ime:

3.2 Prebivališče (ulica, hišna št., naselje, pošta, kraj):

3.3 Naziv in naslov interesne organizacije, ali druge organizacije za katero lobist lobira (naziv, ulica, hišna št., naselje, pošta, kraj):

3.4 Namen in cilj, zaradi katerega lobist lobira:

4. DATUM IN KRAJ STIKA LOBISTA Z LOBIRANČEM:

Datum:

Kraj:

5. OPOMBE:

* 14.točka 4. člena ZIntPK »lobiranje« je delovanje lobistov, ki za interesne organizacije izvajajo nejavno vplivanje na odločanje državnih organov in organov lokalnih skupnosti ter nosilcev javnih pooblastil pri obravnavi in sprejemanju predpisov in drugih splošnih aktov, pa tudi na odločanje državnih organov in organov ter uprav lokalnih skupnosti, ter nosilcev javnih pooblastil o drugih zadevah razen tistih, ki so predmet sodnih in upravnih postopkov ter postopkov, izvedenih po predpisih, ki urejajo javna naročila, in drugih postopkov, pri katerih se odloča o pravicah ali obveznostih posameznikov. Za dejanje lobiranja šteje vsak nejavni stik lobista z lobiranci, ki ima namen vplivati na vsebino ali postopek sprejemanja prej navedenih odločitev.

Na podlagi 71. člena ZIntPK morate obrazec posredovati komisiji **v roku desetih dni** od poskusa lobiranja.

Kraj, datum:

Priimek, ime:

Podpis: _____

4. Zadnja verzija obrazca za letno poročanje o delu lobista.

INTEGRITETA, ODGOVORNOST,
VLADAVINA PRAVA

REGISTER LOBISTOV

POROČILO O DELU LOBISTA

V skladu s 63. in 64. členom Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije (Uradni list RS, št. 69/11 – uradno prečiščeno besedilo; v nadaljevanju: ZIntPK) sporočam podatke o svojem delu za preteklo leto oziroma po prenehanju veljavnosti registracije.

PODATKI LOBISTA

Ime in priimek:

Prebivališče (ulica, hišna številka, naselje, pošta, kraj):

Davčna številka:

--	--	--	--	--	--	--	--

Naslov e-pošte (neobvezno):

PODATEK O AKTIVNOSTIH NA PODROČJU LOBIRANJA PO ZIntPK:

Ali ste v letu, za katerega oddajate poročilo o lobiranju, lobirali?

☐

DA

☐

NE

V kolikor je odgovor nikalen, se spodaj lastnoročno podpišite ter navedite kraj in datum oddaje lobističnega poročila. Nadaljnjih rubrik v obrazcu vam v tem primeru ni treba izpolnjevati in jih tudi ne posredovati Komisiji za preprečevanje korupcije (v nadaljevanju: komisija). V kolikor je odgovor pritrdilen, pa izpolnite ostale rubrike v obrazcu.

IZJAVA:

S svojim podpisom potrjujem, da so podatki, ki sem jih navedel v tem obrazcu, resnični in točni. Komisija vodi skladno s štirinajsto in petnajsto alinejo drugega odstavka 76. člena ZIntPK evidenci - register samostojnih podjetnikov, gospodarskih družb oziroma interesnih organizacij, za katere lobirajo lobisti (naziv, davčna številka) in register lobistov iz 58. člena ZIntPK, za namene zagotavljanja zakonitosti, ugotavljanja, odločanja ter nadzor nad lobiranjem.

Komisija v skladu s 65. členom ZIntPK preizkusi, ali poročilo vsebuje vse predpisane podatke.

Kraj, datum:

Lastnoročni podpis:

(Komisije se vedno posreduje izvod poročila v izvirniku)

Elektronski podpis:

(Le v primeru posredovanja obrazca po elektronski poti!)

PODATEK O INTERESNI ORGANIZACIJI, LOBISTIČNEM STIKU/STIKIH IN LOBIRANCU/IH ZA POSAMEZNO ZADEVO

Interesna organizacija:
(vpiše se: ime/firma in
naslov/sedež))

Davčna številka organizacije:

Višina plačila za to zadevo (EUR):

NAMEN IN CILJ, ZARADI KATEREGA LOBIST LOBIBA:

Če ste v prejšnji točki vpisali vpliv na sprejem predpisov in drugih splošnih aktov, se v nadaljevanju podrobno (konkretno) vpiše na katere predpise se je vplivalo. Nosilci javnih pooblastil morajo vpisati tudi, ali je bilo nejavno vplivanje na sprejem predpisov in drugih splošnih aktov izvedeno v okviru izvajanja javnega pooblastila.

Če ste v prejšnji točki vpisali vpliv na odločanje v drugih zadevah, se v nadaljevanju podrobno (konkretno) vpiše na katere druge zadeve se je vplivalo. Nosilci javnih pooblastil morajo vpisati tudi, ali je bilo nejavno vplivanje na odločanje v drugih zadevah izvedeno v okviru izvajanja javnega pooblastila.

PODATKI O LOBIRANCU:

Zap. št.	Lobiralec (ime in priimek)	Naziv in naslov (ulica, hišna številka, naselje, pošta, kraj državnega organa/ organa lokalne skupnosti/ nosilca javnega pooblastila pri katerem je lobiralec zaposlen))	Način lobiranja:		Kraj lobiranja (le če ste izbrali način osebno)	Datum lobističnega stika
1.			☐ Osebno	☐ Po faxu		
			☐ Po telefonu	☐ Drugače		
			☐ Po e-pošti			

DONACIJE: (Navedite vrsto in vrednost donacij političnim strankam in organizatorjem volilnih ter referendumskih kampanj)

Politična stranka oz. organizator kampanije (Naziv in sedež):	Datum:	Vrsta donacije:	Vrednost donacije: (EUR)

DARILA: (podatke v tej rubriki navedete samo, če tako želite)

Prejemnik darila	Datum izročitve darila	Vrsta darila	Vrednost darila (EUR)

OPOMBE:

--

Na podlagi drugega odstavka 63. člena ZIntPK mora lobist dokumentacijo, ki je osnova za poročanje komisiji, hraniti pet let od dneva podaje poročila.

